

MånedsMagasinet

SKIVE · SALLING · FJENDS · FUR

♦ ♦ ♦ ♦
ANTON HUSTED

I Mexico og Guatemala

♦ ♦ ♦ ♦
SKIVE SKYTTECENTER

50 år - og udvikler sig fortsat

Natur

GRATIS
magasin

GENOPRETNING — UDVIKLING — BEVARELSE — FORMIDLING

Opstart til januar

Skive
College

LÆREPLADS
GARANTI*

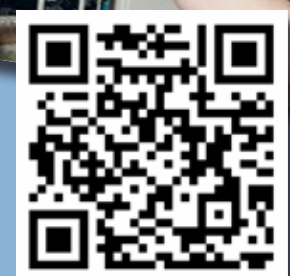
Du kan få lærepladsgaranti* på uddannelsen til værktøjsmager, elektriker, forsyningsoperatør, maskinsnedker og tømrer.

Velkommen til åbent hus

lørdag den 12. november

Kom til åbent hus på alle erhvervsuddannelserne, EUX, HTX og HHX.

Læs mere på skivecollege.dk

* Hvis du opfylder kriterierne for EMMA (Egnet, faglig Mobil, geografisk Mobil og Aktivt søgende).

Indhold

NR. 21 / NOVEMBER-DECEMBER 2022

- 04 Leder
- 06 Fredet gravhøj på Vile Kirkegaard
- 08 Naturens stemme
- 12 Da Lundø fik naturen på Tappen tilbage
- 18 Mere natur i agerlandet
- 24 Annette Lind
- 26 Naturformidling
- 30 "Mere Natur"
- 34 Han hamrer i metallet, som var det blødt smør
- 40 Kloak, dræn og spildevand
- 46 Sortkrudt
- 50 Rejsefortælling fra Mexico og Guatemala
- 58 Tre måneder igennem Europa
- 64 Skive Skyttecenter

Månedsmagasinet

SKIVE · SALLING · FJENDS · FUR

Månedsmagasinet har til formål at give et billede af det liv, der leves på vores egen omgivelser af Limfjorden.

Udgiver

Månedsmagasinet ApS
Sønderhede 7, Lihme, 7860 Spøttrup
Telefon: 2140 4541
www.maanedsmagasinet.com
Mail: info@maanedsmagasinet.com

Ansvarshavende redaktør

Claus V. Mikkelsen

Redaktør og korrektur

Inger Holm

Forsidefoto

Anton Husted, rejsende til Mexico og Guatemala

Foto

Claus V. Mikkelsen, hvis ikke andet er nævnt.

Layout

Ewa Laursen

Trykt hos

Specialtrykkeriet Arco, Skive
Oplag: 8.000 stk.

Distribution

Egnens dagligvarebutikker m.fl.

Hjemmeside og logo

Poul E. Nielsen

Annoncer

Priser: www.maanedsmagasinet.com
Telefon: 2140 4541

Næste nummer

Februar 2023

De enkelte forfatters holdning er personlig og afspejler ikke nødvendigvis Månedsmagasinet ApS' synspunkt. Alle retigheder tilhører Månedsmagasinet ApS. Månedsmagasinet ApS tager forbehold for trykfejl og farveafvigelser, ligesom der ikke tages ansvar for tilsendt materiale uden aftale.

ISSN: 2596-8564

Magasinet er trykt på papir, der støtter bæredygtigt skovbrug verden over.

November-december

I dette MånedsMagasinet kan du læse om forskellige tiltag fra myndigheder, foreninger og virksomheders side for at skabe en mere righoldig natur samt formidle den.

I en artikel fortæller Hanne Juel om, hvordan et naturudviklingsprojekt har ændret faunaen på Lundø Tap.

Den lokale Skive-Salling-afdeling af Danmarks Naturfredningsforening arbejder med en række projekter, der skal udvikle egnens natur. Samtidig har moderforeningen opdateret foreningens visioner og strategiplan. Bestyrelsesmedlem i lokalafdelingen, Hardy Brunsgaard Pedersen, fortæller om dette.

Midtjysk Jagthunde Klub samarbejder med en række landmænd om naturprojekter for agerlandets natur. I en artikel kan du læse om projektet.

Museum Salling driver bl.a. naturformidling og undervisning i skolerne. Museets naturvejleder Jesper Nielsen Krogh skriver i en artikel om dette.

Hvis man gerne vil opleve natur kombineret med historie, kan en mulig inspiration hentes i arkæolog Inge Kjær Kristensens artikel om gravhøjen i Vile.

Thise Mejeri har sammen med sine medlemmer, landmændene, som leverer økologisk mælk til mejeriet, igangsat en række naturbevaringsprojekter. Ud over de hjemlige tiltag har mejeriet valgt at påvirke globalt ved helt at undlade importeret soja i foderet til gavn for bevarelse af Amazonas' regnskove. I en artikel fortæller mejeriet om de forskellige tiltag.

En stor del af egnens unge tager til Aarhus og Aalborg for at uddanne sig. Nogle vælger sabbatåret til at afklare deres uddannelsesvalg.

Tre unge valgte meget utraditionelt at tage på 3 måneders interrailtur i Europa for at opleve forskellige kulturer og se berømte stadioner og fodboldkampe. Det fortæller de om i en artikel.

I en anden artikel fortæller Anton Husted om sit sabbatår og sin rejse til Mexico og Guatemala for at få kulturoplevelser.

MånedsMagasinet har tidligere fortalt om gamle håndværk. I dette nummer fortæles om smeden og det fine smedearbejde, der skal til for at rekonstruere låse, hængsler, beslag og forskellige stakitter. Det er et meget relevant håndværk for at skabe den

rette autentiske renovering af Ørslev Kloster. Klosterforvalteren fortæller i en artikel om smedehåndværket.

Et andet vigtigt "håndværk" er kloakservice. I en artikel fortælles om Salling Kloakservice.

Danmarks sammenhængskraft hænger tæt sammen med foreningslivet og alle dem, som arbejder frivilligt i foreningerne.

En række skytteforeninger gik for 50 år siden sammen om at etablere et skyttecenter.

I en artikel fortælles om centret, og i en anden artikel fortælles om nogle af brugerne af skyttecentret: Sortkrudtfolkene, som skyder med gamle våben.

Rigtig god fornøjelse med læsningen.

Claus V. Mikkelsen
ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Agerhøne

FOTO: KELD CHRISTENSEN

HER KAN DU HENTE

Månedsmagasinet

SKIVE · SALLING · FJENDS · FUR

SKIVE

Føtex
Kvickly
Fakta, Dalgas Allé
Coop 365, Asylgade
Coop 365, Frugtparken
Coop 365, Kirke Allé
Min Købmand, Rosenbakken

OPLANDET

DagliBrugsen, Balling
DagliBrugsen, Breum
DagliBrugsen, Durup
DagliBrugsen, Fur
DagliBrugsen, Højslev
DagliBrugsen, Lihme
DagliBrugsen, Oddense
DagliBrugsen, Rødding
DagliBrugsen, Selde

Bogmekka, Harre

Min Købmand, Hem
Min Købmand, Thise
Min Købmand, Nr. Søby
Spar, Jebjerg
Spar, Hald
Spar, Lem
SuperBrugsen, Glyngøre
SuperBrugsen, Roslev
Virksund Camping, Virksund

Og mange andre steder. Du kan også læse magasinet på vores hjemmeside:

www.maanedsmagasinet.com

AF INGE KJÆR CHRISTESEN, ARKÆOLOG

Fredet gravhøj på Vile Kirkegaard – et besøg værd

13.02.10-44. Bag disse tal arkæologiske højnummer for den fredede høj på Vile Kirkegaard – gemmer sig en skriftlig historie, der starter i 1910.

På det tidspunkt foretager Nationalmuseets medarbejdere en såkaldt sogneberegning af Danmark, og i 1910 besøger Aage Brusendorff højene ved Vile Kirke.

Han fortæller, at højen er 16-17 m i tværmål og 1,75 m høj. Højen er delt af et langt senere anlagt kirkedige, som bevirker, at ca. 2/3 ligger inde på kirkegården, og 1/3 del ligger i dyrkning på marken udenfor.

Højens tilstand er ret sørgelig, noterer Brusendorff, idet han ser flere skader på højen – f.eks. var kirkens kulkælder gravet ind i højen, og der var også gravet højjord af mod vest og syd. Spredt rundt om højen lå dynger af sten – også kirkekvadre (en slags ornamenterede sten, red.) og vinduesbuer.

Aage Brusendorff indberettede i 1910 højens "Usømmelige Tilstand", men Nationalmuseet besluttede, at der intet skulle gøres ved det.

Det er først i 1983, at der kommer oplysninger om højens oldtidsanvendelse. Skive Museums arkæologer er da på prøvegravning i kanten af

den ramponerede høj forud for en eventuel opførelse af en toiletbygning.

Ved udgravningen blev der fundet to randstenkæder og tre urner fra yngre bronzealder (1100-500 f.Kr), hvor urnebegravelser var den eneste gravform. På billedet ses urnen – in situ, som den blev fundet i kanten af højen. En sten blev anvendt som låg. Urnen var omkranset af marksten.

I en af urnerne fandtes udover brændte knogler fra den døde resterne af tre benknapper.

Højen på Vile Kirkegaard og den fredede høj vest for kirken er begge opført i ældre bronzealder (1800-1100 f.Kr.). De døde blev begravet på højtliggende steder, ofte med en fantastisk udsigt over landskabet.

I 1984 bliver højen restaureret af Nationalmuseet og får sit nuværende udseende.

I moderne tid har højen fået en ny funktion, idet der langs højens fod er opstillet gravsten fra nedlagte gravsteder – et såkaldt lapidarium. Og sådan kan højen også ses i 2022. – Lidt pudsigt med gravsten fra kristne begravelser, som er sat ved foden af oldtidens gravhøj på Vile Kirkegaard. ■

Højen på Vile Kirkegaard med diget henover og gravsten sat ved højfoden

FOTO: INGE KJÆR KRISTENSEN

Urne fundet ved
udgravningen i 1983

FOTO: ABRIGER ANDRØBY-JENSEN

FOTO: IVAN ANDERSEN

Benknapper

SADELMAGER MØBELPOLSTRER

IRENE & POUL POULSEN

Tlf. 20 23 51 11

Væselvej 62, 7800 Skive

 HANCOCK - smag forskellen...

Vi brygger det bedste jule-øl

- til dig der kan smage forskel ...

Det er filosofien bag vore produkter, og bl.a. derfor brygger vi stadig efter de gamle metoder.

Traditionelt håndværk – tager tid

Vore produkter er alle brygget med den dybeste respekt for de naturlige processer, der ligger til grund for ølbrygning, f.eks. kold gæring og lagring ved 0 grader fra 7 uger og helt op til 2 år. Det er gammelt traditionelt håndværk uden industriprocesser og uden tilsætning af vand ved tapping.

Råvarer i rundhændede mængder

Til alle vore øl anvender vi kun malt af bedste kvalitet, ligesom verdens fineste og dyreste humle, den tjekkiske Saaz, anvendes til alle varianter. Saaz er i øvrigt, blandt øl kenderne rundt om i verden, altid et tydeligt tegn på godt øl.

Det er derfor, du kan smage forskel!

Kvalitet siden 1876

Den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforening (DN) Skive-Salling arbejder for, at Danmark bliver et bæredygtigt samfund med en rig og mangfoldig natur, et smukt og varieret landskab og et rent og sundt miljø. Månedsmagasinet har bedt afdelingen fortælle om dens fokusområder.

Naturens stemme

AF HARDY BRUNSGAARD PEDERSEN, MEDLEM AF BESTYRELSEN FOR DANMARKS NATURFREDNING (DN) SKIVE-SALLING

FOTO KELD DAHL PEDERSEN OG HARDY BRUNSGAARD PEDERSEN

En fredag aften i april 1911 mødes en gruppe mænd på Palace Hotel i København. Tilfælles for de fremmødte er, at de bekymrer sig om et stigende pres på naturen fra blandt andet byggeri, som også betyder, at almindelige mennesker afskæres fra værdifulde rekreative områder. Naturen skal der værnes om, og den skal være for alle. På mødet stiftes Foreningen for Naturfredning – det, vi i dag kender som Danmarks Naturfredningsforening.

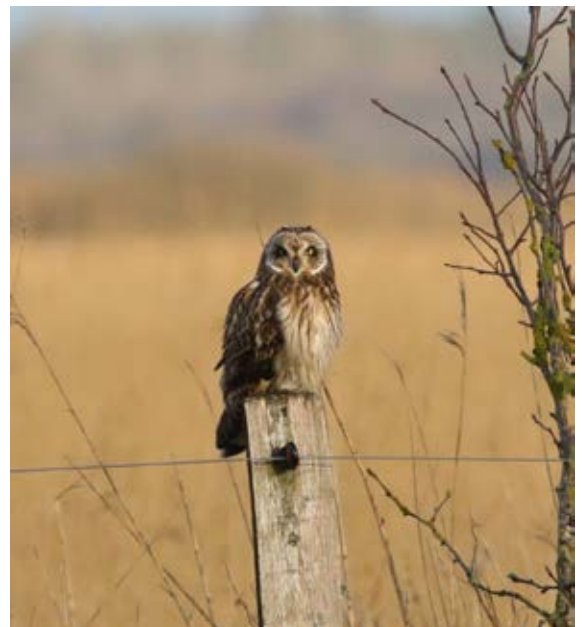
I løbet af foreningens første år optages 383 medlemmer, der betaler et årligt kontingent på 2 kroner, mens 15 lokale afdelinger ser dagens lys.

Over 100 år er gået siden dengang, og masser af natur er sidenhen blevet beskyttet og har fået bedre vilkår til gavn for både befolkningens naturoplevelser og dyrelivet. De mange årtier har udviklet foreningen, som i dag beskæftiger sig bredt med både natur, miljø og klima lokalt, nationalt og internationalt.

Med sine 95 lokale afdelinger og flere end 130.000 medlemmer er DN landets største grønne medlemsorganisation. Men selvom foreningen i dag er en folkeligt forankret central aktør, der hvert år skaber konkrete resultater for naturen, vil DN gerne have endnu flere med i fællesskabet, nå ud til endnu flere danskere og ikke mindst rykke politikerne i en endnu grønnere retning. For med både en biodiversitetskriser og en klimakrise på hånden har der aldrig været mere brug for en samlet og stærk grøn stemme.

Derfor har foreningen netop vedtaget en ny strategi, der skal gøre DN endnu stærkere. Flere medlemmer skal styrke grundlaget for kampen for naturen og for en bæredygtig fremtid. En styrket politisk indsats skal skabe flere sejre

for natur, miljø og klima lokalt og nationalt. Endnu flere frivillige skal vise den grønne vej lokalt, ligesom foreningen vil være platform for og bidrage mere til de unges klimaindsats. Og så skal mange flere børn ud i naturen – for de skal passe på den i fremtiden.

Mosehornugle ved Sønder Lem Vig

SKIVES GRØNNE ILDSJÆLE

DN er historisk forankret lokalt, og en helt central del af foreningens arbejde foregår lokalt. Her passer afdelingerne på den nære natur og formidler den. De er naturens stemme, når den kommer under pres, eller når selve naturlovgivningen synes overtrådt, hvor de lokale afdelinger må råbe vagt i gevær på naturen eller miljøets vegne. Men heldigvis består det lokale arbejde i lige så høj grad i at åbne naturen for lokalbefolkningen på ture og ved arrangementer. En af de mange aktive lokalafdelinger er DN Skive-Salling.

Afdelingen ledes af en bestyrelse bestående af seks personer, der vælges på afdelingens årsmøde. Bestyrelsen tager stilling til de overordnede tiltag i afdelingen. En række frivillige, som vi i daglig tale omtaler som ad hoc'ere, støtter op om bestyrelsens arbejde og hjælper til med løsningen af forskellige opgaver.

Også i DN Skive-Salling har naturen, miljøet og bæredygtigheden højeste prioritet. Afdelingen arbejder på mange fronter. Vi holder øje med, at de afgørelser, der træffes af kommunen og andre offentlige myndigheder, ikke strider mod den lovgivning, der gælder på naturforvaltningens område.

Hvis naturens interesser i væsentlig grad tilsi-desættes, har afdelingen mulighed for at påklage afgørelsen. Afdelingen har også mulighed for at indgive høringsvar om kommunale beslutningsforslag. Hvis vi konstaterer eller hører om en ulovlighed, vurderer vi i det konkrete tilfælde, om sagen skal anmeldes til den relevante myndighed.

Afdelingen arbejder også med større sager, der ofte rummer mere langsigtede perspektiver.

Fredning af Furs Bakkeland

DN Skive-Salling har gennem flere år været aktivt involveret i fredningen af Furs fantastiske bakkeland. Området omfatter næsten 600 ha værdifulde og artsrige overdrev, der er plettet med hedevegetation, grønne enge og smålunde med gamle, krogede træer, som har fået lov til at passe sig selv til stor gavn for det vilde dyre- og planteliv. Et landskab, som bør bevares til glæde for kommende generationer.

Vådområde Skive-Karup Ådal

I afdelingen følger vi med interesse de igangværende vådområdeprojekter, herunder vådområdeprojektet i Skive-Karup Ådal, der omfatter 400 ha eng, som skal omdannes til vådområde. Vi holder øje med, at vådområderne indrettes således, at flora og favna prioriteres højt. Vi vil også gerne være med til at sikre, at alle naturelskere kan få mulighed for at nyde de nye naturområder.

Naturpark Flyndersø – Sønder Lem Vig

Vi er i DN Skive-Salling aktive medspillere i pilotprojektet Naturpark Flyndersø – Sønder Lem Vig. Naturparkprojektet omfatter et grønt bælte på ca. 3.900 ha langs kommunens sydvestlige grænse og indeholder store landskabelige og geologiske værdier. Slettelandskabet, der blev dannet under sidste istids afsmeltning, rummer store og uforstyrrede naturområder med mange sjældne dyr og planter. Vi ser i naturparkprojektet en mulighed for at reservere større sammenhængende områder, hvor natur og biodiversitet kan sættes i centrum.

STRATEGI 2022-2026

Danmarks Naturfredningsforening har netop vedtaget en ny strategi for perioden 2022-2026 med overskriften Et mere samarbejdende, slagkraftigt og relevant DN. Strategien beskriver de fem strategiske indsatsområder, som skal give retningen for DN's aktiviteter frem mod 2026.

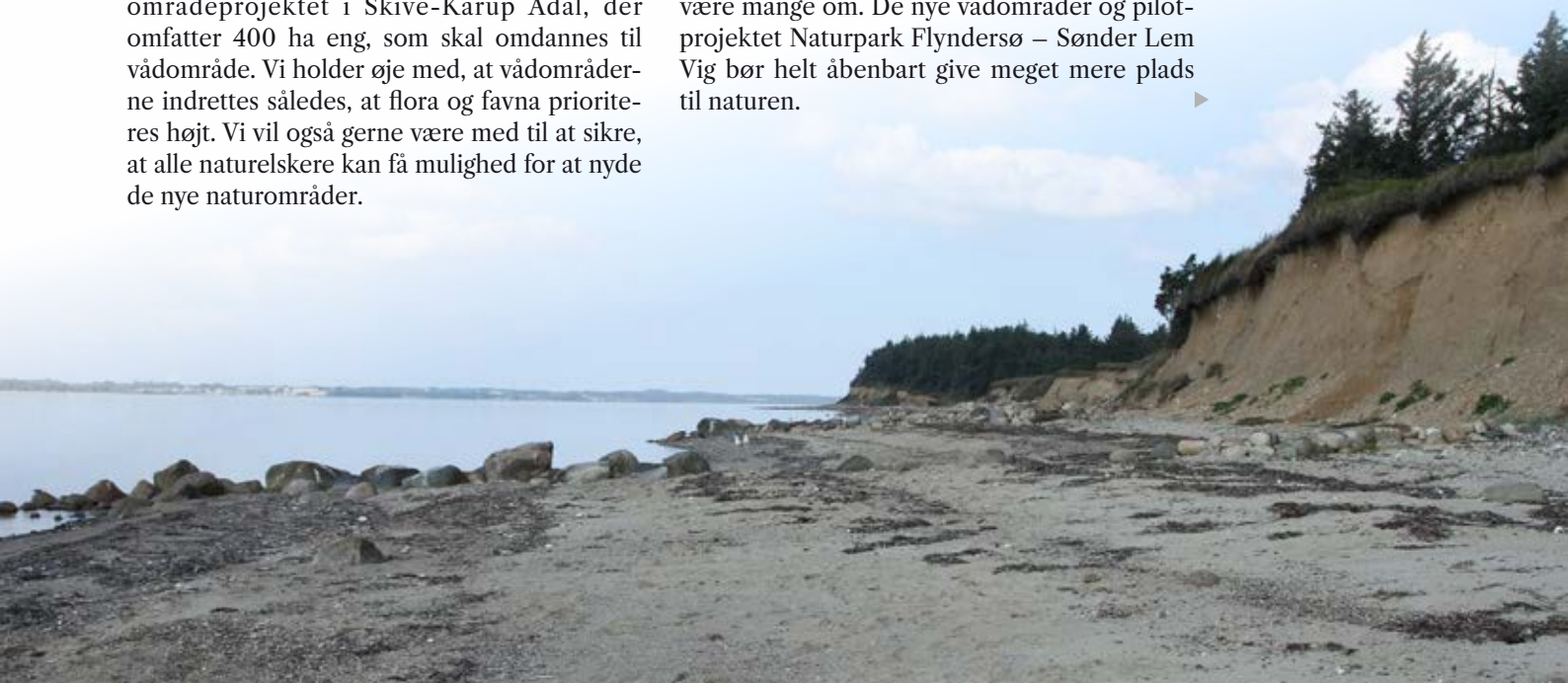
De fem strategiske indsatsområder giver også retningen for aktiviteterne i DN Skive-Salling. Vi ønsker at være den troværdige og nødvendige stemme i Skive Kommune, som arbejder for natur-, miljø- og klimapolitiske resultater. Vi har udvalgt nogle indsatsområder, som vi vil fokusere særligt på.

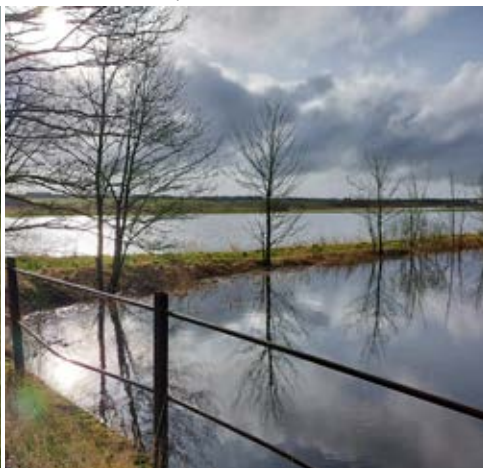
Mere plads til naturen

I DN Skive-Salling ønsker vi at sætte fokus på den grønne dagsorden, og vi arbejder for, at der også bliver muligt at omsætte de gode intentioner til handling og bevare den biologiske mangfoldighed.

Vi har i år valgt at sætte et særligt fokus på natur og biodiversitet under overskriften Mere plads til naturen. Det er et indsatsområde, som kan rumme mange emner, og som vi kan være mange om. De nye vådområder og pilotprojektet Naturpark Flyndersø – Sønder Lem Vig bør helt åbenbart give meget mere plads til naturen. ▶

Skrånterne ved
Vadum Strand

Udsigt over Vestfjorden

Bederams i vild natur

Bevoksning langs Koholm Å

Rent drikkevand

Vi anser det for en selvfølgelig og naturlig ting, at vi kan tappe et glas friskt og velsmagende vand direkte fra hanen, men det er ikke en selvfølge. Drikkevandet er generelt truet af pesticider, og vi vil kæmpe for, at vi i Skive Kommune også i fremtiden kan drikke rent vand fra hanen. Vi har derfor også det rene drikkevand på programmet.

Limfjorden lider

Limfjorden har brug for hjælp, og det gælder ikke mindst Skive Fjord. Udledninger til fjorden bidrager til hyppige bundvendinger. DN Skive-Salling kan ikke alene gøre noget ved fjordens tilstand, men vi kan gøre opmærksom på tingenes tilstand over for de beslutningstagere, der har handlemulighederne. Vi vil også benytte enhver lejlighed til at protestere mod de muslingefarme, der anlægges flere og flere af ud for vore kyster, uden at der tages hensyn til landskabelige og lokale interesser.

Afdelingen vil gerne inddrage så mange som muligt i vore bestræbelser på at varetage naturens interesser.

FOLKELIG OPBAKNING

Den folkelige opbakning er vigtig for os i lokalafdelingen. I DN Skive-Salling vil vi gerne

være i centrum for et fællesskab om den nødvendige indsats for naturen, miljøet og klimaet. Vi vil gerne have så mange som muligt med i dette arbejde, og vi har altid plads til flere. Vi forsøger at indrette aktiviteterne på en måde, så alle, der ønsker at være aktive i DN Skive-Salling, kan beskæftige sig med de områder, som de hver især brænder for.

BØRN OG UNGE I NATUREN

Vi vil vi gerne medvirke til, at børn kommer ud og begejstres for naturen. Vi tror på, at de børn, der lærer naturen at kende, også bliver bedre til at passe på den. Det samme gælder unge, som brænder for den grønne dagsorden og ønsker at omsætte passionen til handling. Vi vil i den kommende tid målrette nogle af vore aktiviteter mod børn og unge.

TURE OG ARRANGEMENTER

DN Skive-Salling vil også i år lave forskellige ture og arrangementer, som er åbne for alle i alle aldre. Vi vil opfordre alle til at tage med ud i naturen og få en hyggelig og informativ meningsudveksling om alt, hvad der rører sig i naturen. ■

FIND DIT TALENT

Vi dyrker det!

Vi ses til
Efterskolernes Dag
søndag 25. sep.
kl. 13- 17

Se linjefagene
i aktion

- ✦ 9. kl. (tilbud om student exchange)
- ✦ Almen 10. klasse
- ✦ Projektklasse i 10. kl. (student exchange)

Unikke oplevelser i et fedt fællesskab.
6 timers linjefag for enhver smag i top-
moderne faciliteter og et trygt læringsmiljø.

Salling-Efterskole.dk, Nørreallé 1, Jebjerg, 7870 Roslev

SALLING
efterskole

Da Lundø fik naturen på Tappen tilbage

UNDER DEN RYNKEDE ROSE GEMTE DER SIG SKATTE, DER BRAGTE MINDER FREM.

AF HANNE JUEL, LUNDING OG NATURELSKER · FOTO NINA HØJ, BIOLOG

Alleryderst ude på Lundøs nordligste spids ligger det, der i folkmunde kaldes Tappen. Den skyder sig ud fra Jelse Odde. Ud for tappen mødes det stille, lave vand fra Skive Fjord med det dybere vand fra Lovns Bredning, og på den lange sandtange ses både sæler og vadefugle.

I dag er fjordlandskabet genskabt, men i 2019 var store dele af området tilgroet med den rynkede rose (*rosa rugosa*), der langsomt, men sikkert æder sig ind på mange områder langs de danske fjorde og kyster.

Så hvad er gjort, hvorfor er det sket, hvad kan man se, og hvordan opleves ændringen?

NATURSTYRELSENS ROLLE

I 2018 og 2019 var Naturstyrelsen i gang med en mekanisk bearbejdning af området. Flere rystede på hovedet af det gølge landskab, der åbenbarede sig, da de tunge maskiner trak de rynkede roser op. Rødder stak i vejret, og tanken om kommende skønhed var langt væk. Flere savnede rosens duft og hyben, og de fleste var overbeviste om, at den rynkede rose ville komme igen.

Undervejs i processen blev grundejer- og borgerforeninger involveret og lokale inviteret

på gåture i området, for hvordan skulle ideen om at fastholde og styrke området til rekreativt brug forenes med behovet for at bruge dyr som naturplejere efter den mekaniske rydning af Odden? Viden om kvægs adfærd fra de lokale landmænd blev bragt i spil. For det var vigtigt for dem at sikre, at græssende dyr ikke blev en trussel for dem, der ønskede at gå ture i området.

Allerede i 2020 var området etableret og indhegnet med brug af smukke træstolper og klaplåger. Strandstier og trampestier blev etableret. Og fredeligt galloway-kvæg fra en af de lokale landmænd blev sat ud for at levere den nødvendige naturpleje til området.

Her 2 år senere kan vi konstatere, at metoden virker, og at langt de fleste er glade for ændringerne. Men inden da har spørgsmålene stået i kø.

Hvorfor skal den rynkede rose bekæmpes, når den nu både dufter godt og giver hyben til marmeladen?

KLIMAUDFORDRINGER MÆRKES

Vi bliver mere og mere klar over, at vores CO2-udslip giver anledning til, at vejret bliver varmere, voldsommere og vildere. Det er ikke et rart syn at se en højbenet bænk signalere, hvor meget havvandet vil stige, mærke det sti-

Liden klokke

Almindelig kællingetand

gende grundvand i sin kælder blive afløst af tørke. Klimaudfordringerne er mærkbare, også i Danmark.

Men der er en trussel mod livet på jorden, der er endnu større end klimaforandringerne, nemlig at vores økosystemer er meget truede, og at biodiversiteten er for nedadgående.

Hvorfor hidse sig op over, at hasselmusen er truet, at viben måske synger på sidste vers, at bierne får sværere ved at finde føde, og at bilvinduet er alarmerende rent efter en køretur?

Hvorfor være bekymret, når strandengen ikke er fuld af forskellige planter, fordi den rynkede rose har overtaget hele arealet?

Fordi samspillet mellem arterne er hele grundlaget for, at vi fremover kan sikre fødevarerproduktion og en levende klode.

Den rynkede rose hører til de invasive arter. Det er arter, der skader de oprindelige arter. De spreder sig hurtigt, og deres indtog medfører en artsfattig og ensartet natur og bryder kæderne i det eksisterende økosystem. ►

Lille ildfugl på Blåmunke

FOTO: MARTIN FRIIS

Den oprindelige flora indgår i fødekæder til mange af de herboende insekter og dyr, der fortrænges eller uddør, når deres naturlige fødekæde forstyrres.

Derfor gik Naturstyrelsen i gang, og vi kan nu fryde os over, at det atter summer af liv over (strand)-engen.

HVAD FINDES DER PÅ STRANDENGEN, NU HVOR DEN RYNKEDE ROSE ER VÆK?

I 1987 kortlagde biolog Erik Wessbjerg 67 danske øer, også Lundø. Han lavede optegnelser på strandeng, hede og i hegn. Det kom der et fint værk ud af, hvor blandt andet draphavre, tusindfryd og blåklokke besynges.

Forrige år tog en gruppe lundinger turen ud på Odden sammen med biolog Nina Høj, og hun glæder sig over, hvordan mange af de arter, Erik Wessbjerg fandt, der nu er på vej tilbage. Og vi, der var med på turen, blev også begejstrede over, hvad området gemmer på. For dem, der har lyst til at "gå med", er her en lille beretning om, hvad vi så.

Vi startede på P-pladsen og kom via den fine klaplåge ind på det nye stisystem. Her blev vi

mødt med draphavre – og den gule kællingetand, der som så mange planter har flere gode egenskaber. Den fikserer kvælstof fra luften og tiltrækker små sommerfugle.

Der var lyngsnerre og sandstar, en halvgræsart, der er en flerårig urt med lange underjordiske udløbere. Fløjlsgræs, men dog ingen ridder-spore, som en af deltagerne sang. Rødknæ med fine, snoede blade og røde knæ, hvis frø er yndlingsspis for fugle. Hanekro knejsede med firkantede stængler.

Musevikke lyste sartlilla og udmærker sig også ved at samle kvælstof. Vellugtende gulaks, som vi alle forelskede os i, og som dufter af kumarin. Kurveblomsten kongepen. Fuglegræs og den lille hønsekam med bittesmå, hvide blomster.

På vejen mellem indgang og strand skød den mikrolille gulkløver frem. Og ved dens side stod rølliken, som, Nina Høj fortalte, er en gammel lægeurt, brugt til sårheling og andre dårligheder, og hvis blade vi kan bruge som krydderurter med en let dildsmag. Det er senere afprøvet, og dildsmagen er god.

Gult og glinsende lyste den bidende ranunkel/smørblomst, der stod i samme område som en

Naturstyrelsens rolle

Naturstyrelsen ejer arealerne ved Odde, indkøbt over år. Området er fredet, og der er en forpligtelse til en naturbevarende indsats (Naturbeskyttelseslovens §3 om beskyttede arealer og Natura 2000 naturtyper). Både fredningsnævn samt Skive Kommune har givet tilladelse til naturpleje, og til at området kan blive et rekreativt område.

knopsiv. Nina berettede, at man i gamle dage sankede siven til brug for væger i lys. Her var også lancet-vejbred, som også er en lægeurt, hvis blade kan spises ristede.

I samme område på overdrevet så vi kær-tidsel og kruset skræppe, der delte område med den lave gåsepotentil med de matte, gule blomster og blade med sølvfarvet bagside. Nina fandt også en lille vandnagle med blade som en minitallerkensmækker.

Op ad fyrretræet i områdets træbevoksede areal groede en vild kaprifolie/almindelig gedeblad, en af de to lianarter, der bor i Danmark. Den er næsten duftløs om dagen, ►

INVASIVE ARTER er dyr og planter, der spredes til områder, som de ikke selv ville kunne sprede sig til, og som samtidig har en negativ effekt på den oprindelige biodiversitet.

Kilde Miljøstyrelsen

BIODIVERSITET er mængden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt det økologiske samspil, som organismene indgår i.

Kilde FN

men ved aftenstid spreder den sin fine sommerduft, fortalte Nina. På den måde tiltrækker den nemlig sine yndlingsbestøvere, forskellige langsnablede natsværmere. Ikke til fælts for alle og enhver, der summer forbi. Den lille hårede høgeurt voksede lige i nærheden af duebirk og vortebirk. Birken var et af de første træer, der indvandrede efter istiden. I samme område fandt vi også revling – sorte bær – hvis C-vitaminindhold tidligere var et vigtigt tilskud til især fattige familiers kost.

TAPPEN

Da vi nåede ned på strandengen med kurs mod Tappen, blev farverne mere blålige og væksterne mere lavstammede. På strandengen beskytter nogle planter sig mod dehydrering ved at have et vokslag på bladene. Andre kan ernære sig i de salte omgivelser, fordi de er sukkulenter og forsynet med saltkirtler, så salt fra jorden kan udskilles via porer i bladets overflade. Vi smagte på spydmelde, en lille, lav sukkulent. Salt og skal af agurk var nogle af buddene på, hvad den mindede om. Den kan spises i salater og pesto.

I området var der også lancetvejbred og rejnfan, den sidste med de gule knapblomster samlet i skærme, der viser sig senere på sommeren. En enkelt horsetidsel knejsede. Men mest lyste den smukke blåmunke, en urt med liljeformede, bølgede og stivhårede blade.

Længere henne langs hegnet stod strandarve, en plante fra nellikefamilien sammen med bidende stenurt, der lyser op med sine gule blomster. Inde på strandsumpen vejede rajgræs, tagrør og endnu en sivart, der blev flankeret af galloway-kvæget, der både sikrer, at den rynkede rose ikke overtager området igen, og øger biodiversitet, både ved at græsse, at lave huller og ved, at kokasser tiltrækker en del fuglearter og insekter.

Vi håber, at vores tur vil give flere lyst til at komme til Lundø og gå en tur i den skønne natur på Tappen, hvor der er etableret det fineste stisystem. ■

Bølget bunke.

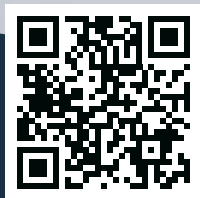
Vi hjælper dig til sunde tænder

- så du stolt og glad kan vise smilet frem

Hos Smil med Østergaard er vi et stærkt hold af erfarne tandlæger, tandplejere og specialtandlæger, som står klar til at servicere dig i trygge og komfortable rammer.

Vi kan vores fag til fingerspidserne og vi gør os altid umage for at give dig en faglig og personlig rådgivning og behandling.

*Book tid online,
når det passer dig!*

Skive

Tværgade 4,
7800 Skive
Tlf. 97 52 00 55

Roslev

Helsevænget 4,
7870 Roslev
Tlf. 97 57 16 16

Frederiks

Jernbanegade 4,
Frederiks, 7470 Karup
Tlf. 97 10 10 97

Nykøbing Mors

Jernbanevej 12,
7900 Nykøbing Mors
Tlf. 97 72 05 06

Smil med
ØSTERGAARD
www.smilmedos.dk

**NU MED 5 DOUBLE
BANER OG EN SINGLE
BANE, HYGGELIGT
LOUNGEOMRÅDE OG
BADEFACILITETER**

**BJØRNEVEJ 7B,
7800 SKIVE**

Book bane, læs mere om sporten og se, hvad der sker i vores center:

PADELHALL.DK

Midtjysk Jagthunde Klub laver naturprojekter i udvalgte områder til gavn for agerlandsnaturen og naturbrugere i Skive og Viborg Kommune.

Mere natur i agerlandet

AF CLAVS V. MIKKELSEN

Initiativtagerne fortæller, at startskud-
det til det store projekt lød en septem-
beraften i 2021 på Nørskov i Bjerregrav.
Midtjysk Jagthunde Klub havde inviteret
lodsejere og klubmedlemmer til en temaaften
om agerlandsnatur, hvor projektleder Flem-
ming Østergaard var oplægsholder og turguide
på en rundtur i det omkringliggende terræn.

På temamødet blev grunden lagt til projektet
om at forbedre agerlandets naturtilstand. I lø-
bet af efteråret 2021 fik klubben tilsagn fra en
række landmænd i de berørte områder om, at
de gerne ville være med.

MÅLET

I løbet af en femårig periode er det målet at
øge biodiversiteten i udvalgte områder i for-
hold til det nuværende niveau for såvel flora
som fauna, så både mængden og antallet af
forskellige arter øges, lige fra insekter til små-
fugle, viber, agerhøns og harer.

Gennem dette arbejde ønsker klubben at ska-
be et langtidsholdbart lokalt samarbejde og
medejerskab til naturforbedringer.

NATURTILSTANDEN

Agerlandsarterne er gået stærkt tilbage de sid-
ste 60 år. I en rapport fra 2018 anslår Dansk
Ornitologisk Forening, at der mangler mere
end 2 mio. fugle i det åbne land.

I en anden rapport fra 2020 fastslår Danmarks
Center for Miljø og Energi, at der mangler ca.
75 % af insektmassen i det åbne land.

Årsagen til den reducerede mængde fugle og
insekter i agerlandet er først og fremmest de
store strukturomlægninger i landbruget, hvor
man er gået fra mange små landbrug med blan-
det produktion til store landbrug med special-
produktioner. Marker og ejendomme er lagt
sammen, og mange landskabselementer er
forsvundet.

Medlemmer af Biodiversitetsudvalget inspicerer en remise i Mønsted-området. Den perfekte
remise med vand, lave buske, gammelt græs og en faunastrøbe i kanten. Fra højre: Laust
Nørskov, René Ahm Hansen, Jens Chr. Larsen og med ryggen til Jakob P. Albæk.

PROJEKTET

Midtjysk Jagthunde Klub ønsker at få skabt
bedre træningsmuligheder for medlemmernes
jagthunde. Stående jagthunde trænes bedst,
hvis der er en bestand af agerhøns. Så grund-
læggende ønskes en bedre bestand af jagtbyt-
tedyr og den fødekæde, der betinger denne.
Da landmænd i de forskellige områder meldte
ind, at de gerne ville være med til at gøre en
indsats, besluttede man at lave projektet til et
egentligt naturprojekt.

”I projektet er der involveret omkring en snes
lodsejere, og uden deres positive indstilling
ville der slet ikke være noget projekt”, fortæl-
ler initiativtagerne.

Det er vigtigt at forstå, at agerlandsarterne, lige
fra sommerfugl til lærke, vibe, agerhøne, fasan,
hare og mange øvrige arter, har knyttet deres
livscyklus til det dyrkede land.

Dyrene og insekterne skal have deres basale
fornødenheder som skjul, føde og yngleboto-
per dækket ude i dyrkningsfladen. De kan ikke
hjælpes på anden vis.

OMRÅDERNE

Der indgår ca. 2.500 ha (1 hektar (ha) = 10.000
m², red.) fordelt på otte områder: Lundø: 300 ▶

Jens Chr. Larsen er klar med såmaskinen, som han kørte mange kilometer med i foråret.

ha; Højslev: ca. 50 ha; Nørre og Sønder Ørum: ca. 490 ha; Kvosted: ca. 500 ha; Skive: ca. 170 ha; Mønsted: ca. 250 ha; Bjerregrav: ca. 120 ha og Stoholm: ca. 485 ha.

INITIATIVER OG AKTIVITETER

Udgangspunktet for biotopforbedringer er de eksisterende naturelementer. Der gennemføres en indsats for bevaring og forbedring af de mange eksisterende naturlige småbiotoper i områderne.

Hvert område og terrænafsnit har sine egne karakteristika. Man undersøger terrænet. Er der levende hegn? Er der remiser og småplantninger? Er der markveje, udyrkede hjørner eller vandhuller? Det er disse elementer, som er udgangspunktet for en forbedring af naturen i de enkelte områder.

Der etableres også nye småbiotoper, hvor det er muligt. Det kan være et krat med blomstrende buske eller et hjørne, hvor græsset får lov til at stå, vandhuller mm., ligesom der anlægges faunastriber, vibe- og lærkepletter. Hvor det er muligt, vil mange af disse tiltag blive sat i værk.

AKTIVITETER I FORÅRET

I foråret 2022 er der blevet monitoreret på agerhøns. Agerhønen er en af agerlandets karakterfugle, og man plejer at sige, at hvis agerhønen har det godt, så har de mange andre arter det også godt.

Nogle steder har der vist sig at være ganske pæne bestande, andre steder var de mere tynde, men med agerhønenes store populationsevne og en målrettet indsats for at forbedre dens levesteder vil man i løbet af nogle år helt sikkert kunne se en fremgang i bestandene.

I udvalgte områder monitorer DOF-Nordvestjylland agerlandsarterne, så man får et bredere billede af tiltagenes effekt.

FAUNASTRIBER

I foråret 2022 er der anlagt en lang række faunastriber rundt om i områderne, i alt ca. 8 km samt nogle større arealer, der fremstår som hele faunamarker.

Når indsatsen har været koncentreret om denne aktivitet, skyldes det, at man først og fremmest har villet lave spisekamre til de jordrugende fugle.

Laust Nørskov og Flemming Østergaard er nogle af dem, der trækker det store læs i projektet. De ved godt, det kommer til at tage tid. "Al rom blev som bekendt ikke drukket på en dag", siger de, som allerede har brugt meget tid på projektet. De regner med, at de hver især har brugt op mod 200 timer i 2022; men andre i klubben har nok brugt tilsvarende tid. "Men ingenting kommer af sig selv, undtagen lommeuld", tilføjer de til slut med et smil.

FOTO: GUNNAR LARSEN

Arne Skov fra Lundø udsætter en landhøne, der har udrugget en flok agerhøns kyllinger.

Nye faunastriber placeres, så de danner sammenhæng til naturlige småbiotoper med gammelt græs. Derved opnår man, at insekter vandrer ud fra småbiotoperne. Faunastriberne bliver et naturligt opholdssted for fx en agerhønefamilie. Eller kort sagt: Hvis der ikke er føde til unger og kyllinger, hjælper det ikke noget, at der kommer afkom ud af æggene. Igennem sommeren er de mange blomster i faunastriberne også en hjælp til bl.a. sommerfugle og bier.

BIODIVERSITETSUDVALG

Jagthundeklubben har i sommeren 2022 nedsat et biodiversitetsudvalg, som er ansvarlig for hele projektet. Der er i tilknytning hertil lavet nogle lokale hjælpegrupper, hvor medlemmer bistår med at afvikle opgaver og aktiviteter i deres respektive områder.

EFTERÅRET 2022

Inden efteråret rigtigt får fat, bliver fodring af agerhøns og fasaner sat i system i tæt samarbejde med lokale jægere.

SAMARBEJDSPARTNERE/STØTTER

Initiativtagerne forklarer, at en lille hundeklub ikke magter et så stort projekt uden hjælp udefra. Klubben er derfor i fuld gang med at søge økonomisk støtte ved forskellige fonde. Klubben har allerede fået hjælp af Viborg Kommune og Spar Vest Fonden, ligesom Skive Kommune har givet tilsagn om at støtte projektet.

På det faglige område er der etableret samarbejde med bl.a. landboforeningen Fjordland, Velas landbrugsrådgivning og Innovationscenter for Økologisk Landbrug. ▶

”

”Men når vi så kommer ud og ser det blomstre, hører biernes summen og ser sommerfuglenes flugt, og vi så pludselig får øje på en flok agerhøns, der piler ned ad markvejen, så bliver vi glade indeni og er ikke et øjeblik i tvivl om, at arbejdet er det hele værd”.

Laust Nørskov og Flemming Østergaard. Oktober 2022.

FORMIDLING

Når man kaster sig ud i et så stort projekt, vil man også gerne fortælle andre om det. Det er derfor hundeklubbens plan, at der fremadrettet skal være tilbud til lokalbefolkningen, foreninger og andre interessegrupper om at besøge projektet og ikke bare se, hvad det går ud på, men også få viden med hjem om, hvad der skal til, for at agerlandet igen kan give mulighed for gode naturoplevelser.

En del af formidlingen sker via en hjemmeside, hvor man kan finde alt om projektet. Midtjysk Jagthunde Klub arbejder for i fællesskab med alle involverede at skabe et levende landskab med plads til alle.

HVAD FÅR MAN UD AF DET?

Naturligvis får Midtjysk Jagthunde Klubs medlemmer nogle bedre betingelser, når der arrangeres træninger for medlemmernes hunde. Agerhøns er nærmest en betingelse for ordentlig oplæring af en stående jagthund. Men alle andre skulle også gerne få gavn og glæde af indsatsen. Alle, som færdes i de be-

rørte områder, vil forhåbentlig få øgede naturoplevelser, når de oplever blomstrende marker med et væld af bier og sommerfugle. Forhåbentlig kommer de også komme til at se, at harer, fasaner, agerhøns, viber og lærker indtager markerne.

Alle får dermed mulighed for at opleve et levende landskab. ■

MIDTJYSKE JAGTHUNDE KLUB (MJK)

- Klubben er stiftet den 10. oktober 2018.
- Klubben er primært aktiv i Midtjylland og er for stående racer. Der trænes sammen med engelske og kontinentale hunde.
- Klubbens formål er at tilskynde medlemmerne til at deltage i klubbens (og andres) jagtrelaterede prøver (mark- og apporтерingsprøver med mere).
- Klubben arbejder på, at egne prøver til enhver tid er i overensstemmelse med de krav, som findes på de anerkendte prøver, og at klubben således fremmer arbejdet med at skabe alsidige jagthunde.
- Klubben arrangerer lokale prøver samt evt. anerkendte prøver. Klubben arrangerer også i et vist omfang fx foredrag og fælles træning.
- Klubben er i høj grad baseret på netværk. Medlemskab koster 125 kr. med en vis brugerbetaling til de forskellige aktiviteter.

Laust Nørskov (tv.) og Jens Larsen nyder synet i en lille oase omkring en gylletank ude i marken i Kvosted-området. Blomstrende buske, lidt tyndt udsåede kulturplanter og en grusvej. Her var agerhøns, og flokken kan holde til her hele sommeren.

Stem lokalt - stem på

Anders Bøge

PÅ CHRISTIANSBORG VIL JEG ARBEJDE FOR:

At vi i Danmark fortsat har et stærkt og dygtigt sundhedsvæsen.

- Det starter med, at løn og arbejdsvilkår skal opdateres til 2022-vilkår. (Som det er nu, er principperne tilbage fra 60'erne).
- Det er sundhedspersonalet, der kender sundhedsvæsenets behov. Derfor skal politikerne lytte mere til sundhedspersonalet og mindre til såkaldte eksperter.

At løsningen på klima- og miljøudfordringer gentænkes.

- Vi har fået for mange ordninger, som på flere områder modarbejder hinanden.
- Vi kunne starte med at sætte en kommune fri og lade den finde nogle løsninger.

Jeg kommer med praktisk erfaring.

Jeg er uddannet håndværker og har en del år haft to autoværksteder.

Jeg har været medlem af Viborg Amtsråd og er medlem af Skive Byråd.

– ekstern marketingpartner for private virksomheder og selvstændige –

Hér får du ekstra hænder i marketing, uden at ansætte en ny medarbejder, og styr på strategi og praksis omkring din markedsføring som selvstændig. Sammen finder vi kernehistorien i dit brand, og fortæller den gennem de rigtige kanaler.

www.kernekomunikator.dk

EKSTERN MARKETING

KURSER

RÅDGIVNING

Annette Lind

Jeg er vestjyde i hjertet og stolt over at være en lokal stemme på Christiansborg. Jeg er derfor gået til valg på fire mærkesager, som, jeg mener, er dem, der fylder og er vigtigst for vestjyderne.

BEGRÆNSNING AF DE STIGENDE PRISER OG DEN BULDRENDE INFLATION

Vi har et godt økonomisk udgangspunkt. Beskæftigelsen slår rekorder, og vi har en stor eksport. Hver dag står flere vestjyder op og går på arbejde end nogensinde før, og det udgangspunkt gør, at vi har de bedste forudsætninger for at håndtere det økonomiske stormvejr, vi står overfor.

Jeg står fast på, at vi skal prioritere vores hjælp til dem, der har mindst. For vi kan ikke holde alle skadefri uden at hælde mere benzin på inflationens bål. Derfor er jeg også særligt stolt af aftalerne om vinterhjælp, loft over huslejestigninger og varmechecken, der alle har bidraget med målrettet hjælp. Det er vigtigt, at vi har en sikker hånd på roret i usikre tider og fastholder den ansvarlige økonomiske politik.

INVESTERING I ET BEDRE OG STÆRKERE SUNDHEDSVÆSEN

I dag løbes der for stærkt på vores hospitaler og i vores sundhedstilbud. Vi skal sikre, at pengene følger med, når der kommer flere børn og ældre.

Men penge er ikke alt. Vi mangler også hænder i sundhedsvæsenet, og derfor er det vigtigt, at vi bruger kræfterne rigtigt. Vi har i Vestjylland rigtig mange dygtige sygeplejersker og SoSu'er. Alligevel får de ikke lov til at bruge deres faglighed i tilstrækkelig grad i dag. Nu skal vi den anden vej. Kommunerne skal have mere frihed og mere lokal selvbestemmelse. Dermed undgår vi bureaukrati og minuttyranni, så vores ansatte kan fokusere på kerneopgaven.

Det er også vigtigt for mig, at vi forsat har øje for nærhedspolitikken. Det gælder også i

sundhedsvæsenet. I dag er der stadig for langt til det nærmeste hospital i Vestjylland. Derfor skal der afsættes endnu flere penge til etablering af nærhospitaler. Det er kun rimeligt, at vi øger og udvikler de lokale styrker med øje for et bedre, stærkere og mere sammenhængende sundhedsvæsen i hele landet.

EN TRYK ALDERDOM OG STYRKET ÆLDREPLEJE

I Vestjylland er vi arbejdsomme og vant til at klare os selv. Det er et værdisæt, vi skal værne om.

Men på et tidspunkt skal vi også kunne trække os fra arbejdsmarkedet. Når tiden kommer, skal man selv kunne gå fra arbejdsmarkedet med værdighed, inden kroppen siger stop.

Når man går på pension, skal der også være en god ældrepleje. Rettesnoren er og skal være nærvær, omsorg og respektfuld pleje. Ikke dokumentation og kontrol. Derfor vil der også på ældreområdet være behov for mere frihed til kommunerne og mere faglighed for de ansatte. Allerede nu har regeringen sat en række kommuner fri på ældreområdet. I fremtiden skal vi bruge de gode erfaringer fra de frisatte kommuner til at skabe en endnu bedre ældrepleje.

FLERE GRØNNE, INNOVATIVE OG BÆREDYGTIGE LØSNINGER

Vestjylland er Danmarks epicenter for udrulning af grøn energi. Vi producerer energi både med vindmøller og solceller.

Med de stigende elpriser står det mere klart end nogensinde, at målet er at blive uafhængig af russisk gas. Det vil være gavnligt, både for økonomien og i lige så høj grad for at blive selvforsynende. Målet er at flerdoble den ved-

”Det er vigtigt at føre en ansvarlig retfærdig økonomisk politik, som skaber lighed mellem borgerne og landsdelene. Det er nødvendigt at have dette fokus med den stigende inflation, selv om økonomien er stærk i Danmark”

Annette Lind, oktober 2022

varende energi, som af naturlige årsager også vil blive placeret i Vestjylland.

Vi kan også være stolte over at producere den grønne energi og have den grønne førertrøje på. Derfor bør man kigge på, om vestjyderne kan få en grøn rabat på deres elregning, når vi fortsat vil sætte egnen forrest i udviklingen af grønne løsninger, nu også med Power-to-X.

Christiansborg skal have lokale politikere, som bor og er ude i landet, hvor de mærker pulsen, kender mentaliteten og de mennesker, som bor her.

Stem Lind for en stærk stemme til Vestjylland

NATURFORMIDLING

AF JESPER NIELSEN KROGH, NATURVEJLEDER VED MUSEUM SALLING

I de senere år har der været et stort ønske om at skabe aktiviteter og udpege steder i vores lokalområde, hvor man kan komme ud og opleve naturen i al sin pragt. Det gælder både i undervisningsøjemed for elever, men også generelt for alle kommunens borgere og besøgende, der gæster vores smukke egn.

Der er heldigvis mange dygtige naturformidlere på Skiveegnen, der med stort engagement og glæde inviterer med ud i landskabet. Det kan både være privatpersoner, foreninger og ansatte i kommunen, som brænder for at fortælle om naturen, og i mange tilfælde kan naturen også bruges som ramme, f.eks. for en historisk fortælling, der således levendegøres.

MUSEUM SALLINGS NATURVEJLEDERE

I museet formidler vi både den rene naturhistorie, ligesom vi bruger naturen til at iscenesætte den lokale kultur.

I selv de mest øde afkroge af vores lokale område findes der spor efter menneskelig aktivitet og den specielle natur, vi hver især er opvokset med, kan givetvis aflæses i vores egen livshistorie. Vi er med andre ord en del af naturen, og naturen er i os.

I vores moderne hverdag er det desværre let at glemme, og vi får hurtigt følelsen af at stå uden for naturen. I den moderne museumsformidling arbejder vi for den modsatte oplevelse – en instinktiv forståelse af natur og menneskets placering i naturen.

NATUREN KAN OPLEVES OVERALT

For nylig åbnede vi en ny udstilling i Glyngøre Kulturstation, og en del af udstillingsrummet omhandler Limfjordens plante- og dyreliv.

Ved specielle lejligheder og f.eks. skolebesøg inviterer vi også naturen indenfor i udstillingen. Vi fylder vores akvarier op med dyr og planter indsamlet og fanget i nærområdet.

Ikke mindst har vi et klappe-/rørebassin, hvor gæsterne kan hilse på ålekvabber fra lystbådehavnen og rødspætter fanget på sandbunden. Især den sidste kender mange fra butikernes køledisk, hvor den ofte er uden skind og nogle gange blot en fiskefilet.

Udenfor har vi en kombineret bølgemaskine og krabbebassin. Her kan man selv se, hvorledes sandet aflejres og hvirvles rundt ved storm

Krabber og bølgemaskine ved Glyngøre kulturstation

FOTO: JESPER NIELSEN KROGH

eller ved små forsigtige bølger. Krabberne kan iagttages gennem glasset, hvor både deres nedgravningsteknik hurtige bevægelser hen over sandet må beundres. Her kan alle øve sig i kunsten at snappe en krabbe uden at blive nappet.

PÅ ROADTRIP MED BOGBUSSEN

I et samarbejde med Skive Bibliotek og støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje går vi endnu længere for at bringe naturen ind der, hvor vi normalt ønsker og forventer, at den er fraværende.

Vi har indtil videre lavet arrangementer, hvor

naturvejlederen kører med bogbussen rundt til dens faste holdepladser i kommunen.

Der vil være mulighed for at låne bøger og andre materialer, der omhandler netop den type dyr eller det naturemne, som naturvejlederen fortæller om. Vi har lavet aktiviteter om dyrenes supersanser, og så har vi haft spændende insekter med på turen. Her kunne man se og holde almindelige insekter fra sensommeren, såsom græshopper og fårekylinger.

Det var også muligt at møde og holde et af de insekter, vi instinktivt frastødes af – kakkerlakken. For de fleste voksne skal der en stor portion selvkontrol til for at tage dyret op, mens børn er naturligt forsigtige. Det skal siges at denne kakkerlak ikke var af

samme type som dem, man kan møde sydpå i fugtige og varme boliger, især i køkkenet. Den bevægede sig meget langsomt; til gengæld hvæ sede den, når den følte sig truet.

BLUELAB OG NATURENS KRÆFTER

Den årlige naturvidenskabsfestival er netop overstået, og vi havde flere hundrede gæster ved vores nye formidlingsopstilling. Den hedder Bluelab og er lavet i samarbejde med Læringsambassaden i Brårupgade i Skive. Det er også her, vi forventer, at den skal stå i fremtiden, og skoleklasser m.fl. skal kunne booke tid med f.eks. en af geologerne fra Fur eller undertegnede.

Det er et perfekt sted med åen i baghaven og fjorden tæt på. Her formidler vi naturvidenskab og naturens kræfter. Eleverne kunne ►

Udeskoleaktiviteter med knogler/skelet insekthotel og sommerfugle i naturen

FOTO: ANETTE DALSGAARD

Stenalderevent i Glyngøre.
Undervisning i samarbejde med
Arkeologisk Afdeling

FOTO: BO PAGH SCHULTZ, MUSEUM SALLING

lære om fjordkystsikring mod bølger, og hvordan åens vandstrømme underminerer husenes fundamenter og gør det besværligt at bygge tæt på åløbet. Klasserne kunne også konkurrere om at skabe de kraftigste bølger ved egen kraft. De lærte også om livets oprindelse og forskellen på saltvand og ferskvand. Ikke mindst fik de hilst på en af åens ikke så velkomne tilflyttere, signalkrebsen.

INSPIRER FLERE TIL AT FORMIDLE NATUREN

Selv kan vi slet ikke nå at formidle den spændende natur, vores egn kan fremvise. Ikke mindst fordi der er så store årstidsvariationer og dermed mange forskellige dyr, planter og naturkræfter at formidle året rundt. Vi har således tilbudt at lave arrangementer om vores natur, og hvordan man kan formidle den. I år har vi lavet sådanne workshops om naturformidling i samarbejde med Destination Limfjorden og en workshop målrettet lærer ud-

dannelsen i Skive og deres Outdoor og grøn balance-linje.

Vi håber at undervisere, frivillige og private aktører også kan være med til at formidle og promovere egnen, og vi glæder os til at møde jer alle ude i vores fælles natur. ■

SÆT X VED

IB BJERREGAARD

Din lokale erfarne og troværdige stemme, der vil kæmpe for Midt- og Vestjylland i Folketinget.

- Skive Sundhedshus skal være et af de nye nærhospitaler.
- Skives decentrale uddannelser skal fastholdes og udbygges.
- Statsvejene til og fra Skive skal forbedres.

”Mere

Sådan lyder kampråbet fra Thises landmænd

- direkte inspireret af Jeppe Aakjær

I løbet af de sidste 50 år er antallet af lærker, stære og viber reduceret med cirka to tredjedele. Antallet af agerhøns er i samme periode reduceret med 84 %. Under overskriften ”Mere Natur” har Thises landmænd nu indledt kampen for mere natur på Thise-gårdene med Jeppe Aakjær som inspirationskilde.

Natur

Jeppe Aakjær

**Følsom poet, agiterende,
provokerende og brandaktuel**

Aakjærs arbejde for natur og naturbevaring, for dyrevelfærd og for småkårsfolk og tyende står stadigvæk lysende klart – 92 år efter hans død.

Aakjærselskabet og Thise Mejeri har indgået et formaliseret samarbejde, som indebærer, at Thise Mejeri yder et økonomisk bidrag til Aakjærselskabets arbejde med at udbrede kendskabet til Jeppe Aakjærs alsidige virke og store forfatterskab. Til gengæld får Thise Mejeri adgang til at anvende Aakjær-referencer og -citater i forbindelse med lancering af mejeriprodukter med et lokalt islæt, f.eks. aakjær ost og Jens Langkniv.

Både geografisk og holdningsmæssigt er afstanden kort mellem Thise Mejeri og Jenle, Aakjærs kunstnerhjem. Jeppe Aakjær var for næsten 100 år siden en miljømæssig frontkæmper herhjemme; en øko-pioner, hvis sange og tekster stadigvæk lever.

Dengang, for næsten 100 år siden, drømte Jeppe Aakjær om en fremtid, hvor:

”Bonden levede i pagt med naturen og ikke i kamp med den. Mennesket havde nemlig vist sig som den stærkeste, og var nu i sin grådighed i gang med at opdyrke hvert lille kær og mosehul.”

Jeppe Aakjærs tekst er uhyggeligt aktuel, skrevet direkte ind i dagens danske og internationale debat.

Biodiversiteten/mangfoldigheden er under pres, de truede arter mangler levesteder, og derfor uddør arter hurtigere end nogensinde før.

Aakjær kæmpede imod, at heden blev opdyrket, ligesom han kæmpede imod, at åer og vandløb blev rettet ud eller lagt i rør. Lige nu

yder Thises landmænd deres bidrag i kampen mod afbrænding og opdyrkning af regnskoven; de er helt holdt op med at fodre køer og kalve med soja.

I dag er det alment kendt, at intensiveringen af landbrugsdriften er den største trussel mod naturens mangfoldighed. Det er også almindeligt kendt, at biodiversitetskrisen hænger uløseligt sammen med klimakrisen. Mere natur og bedre natur er en af hovedvejene frem!

Belastningen fra sprøjtegifte vejer tungt. Det samme gør det stærkt reducerede antal græssende køer og kalve. Det er efterhånden næsten kun de økologiske køer, der kommer på græs i sommerhalvåret. Det vejer også tungt, at markerne herhjemme bliver stadig større, og at hegn og diger er blevet fjernet. Forandringerne i landbrugsdriften har gjort Danmark til et naturfattigt landbrugsland.

Denne skæbnesvangre udvikling forudså Jeppe Aakjær for mere end 100 år siden, hvor han kæmpede for naturfredning og indædt kæmpede mod Hedeselskabets opdyrkning af den jyske hede.

Det skete herhjemme for 100 år siden, og lige nu fortsætter den udvikling over det meste af verden – i Amazonas for eksempel. Der skal bruges mere landbrugsland, dyrkes mere soja – og så må naturen vige.

THISE BLÆSER TIL KAMP FOR MERE DANSK NATUR – OG FOR REGNSKOVEN

Med virkning fra den 1. oktober 2022 indførte Thises landmænd et stop for fodring med soja – landmændene er gået til kamp for regnsko-ven, bevæbnet med hestebønner, ærter og lupiner. Under overskriften: ”Mere Natur” har Thises andelshavere nu indledt kampen for øget biodiversitet. Målsætningen lyder: 10 % mere biodiversitet på de enkelte gårde.

I første omgang er landmændene gået i gang med at kortlægge den natur, der allerede er på deres ejendomme, dvs. hegn, markskel, diger, skov, overdrev og enge, der afgræsses om sommeren.

Samtidig er de gået i gang med at formulere en stribe konkrete handlinger, som skal sikre øget biodiversitet. Enkelte frontløbere er gået i gang med den ultimative løsning: at give tidligere opdyrkede arealer tilbage til naturen – helt i Aakjærs ånd.

Thise Mejeri – til kamp for naturen og med Aakjær i bagagen

HAN HAMRER I METALLET, SOM VAR DET BLØDT SMØR

EN AF NORDENS FØRENDE KUNSTSMEDE
ER JOKUM LIND FRA ØRSLEV KLOSTER.

AF GARRY KEYES, MIDDELALDERARKÆOLOG OG DEN ENE
HALVDEL AF KLOSTERFORVALTERPARRET PÅ ØRSLEV KLOSTER

Skiveegnen har mange gamle og stolte håndværkstraditioner med dybe rødder overalt i denne del af Limfjorden. Mange vil nok forbinde egnens håndværkere med 1900-tallets omfattende møbelproduktion, hvor enkelte firmaer i Salling endnu producerer kvalitetsprodukter og fornyer en gammel håndværks-tradition.

Men både tid og de økonomiske konjunkturer kan ændre meget ret hurtigt, og tidens tand har det med at æde selv det fineste træhåndværk op. Et mere vejrbestandigt materiale er metal, og smedens mangeartede arbejdsområder er tit en lidt overset fagtradition.

DE FØRSTE SMEDE

Til alle tider, siden jernalderen kom til Danmark, har smedens evner, om det var i landsbyen eller i byen, været afgørende for de fleste andres arbejdsopgaver.

Uden jernnagler og søm var vikingetidens smukke både aldrig blevet samlet – for ikke at tale om våbensmedens karakteristiske sværd og økser.

Uden jernplov, hestesko og segl kunne der ikke høstes.

Smedehåndværket var i den grad en forudsætning for den industrielle revolution og er endnu et bærende element i udviklingen af det samfund, vi er blevet til i dag.

SMEDEARBEJDER

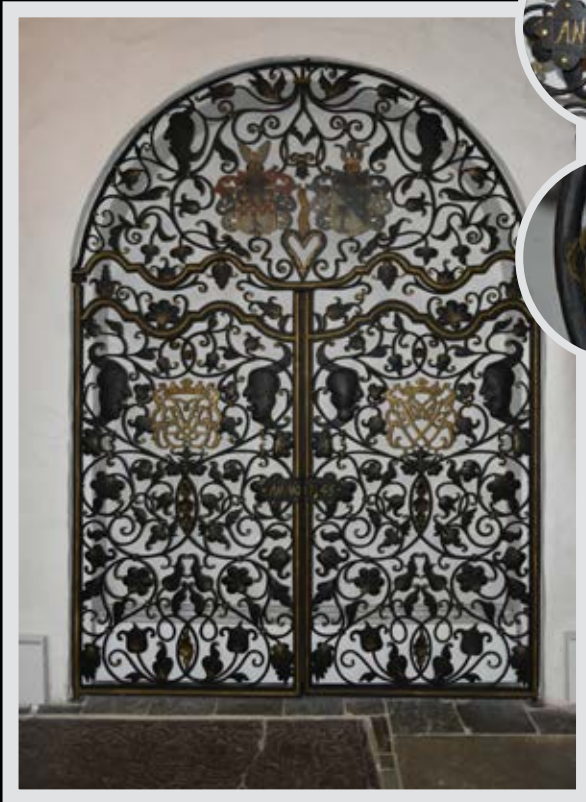
Rundt omkring på egnens kirker, slotte og herregårde kan man endnu opleve og beundre eksempler på smedens arbejder, hvor de andre steder ellers er blevet omsmeltet og smidt ud, når de ikke længere havde en nyttig funktion. Nu er de ofte fredede – disse historiske store, gamle låsetøjer, jernindbundne kister, flotte jernlåger eller dørbeslag.

Deres tunge og smukke former kan man ikke lade være med at beundre og fundere over, når man er på besøg. Hvordan gjorde de det uden nutidens hjælpemidler?

SMEDE JOKUM LIND

Jokum Lind Jensen er født i 1971 og vokset op i Ørslevkloster og er i hvert fald efter eget ud-sagn en fra denne gruppe, som blev ansporet til at interessere sig for smedefaget under herregårdsbesøg. ▶

SMEDEJERNSPORTEN:

Der findes flere eksempler på fine smedjærnsporte på Skiveegnen. Det er ret sjældent, at håndværkeren signerer arbejdet, og med tiden er smedens identitet blevet glemt. Smedjærnsporten i Ørslev Kloster Kirke er et smukt eksempel på en 1700-tals kirkelåge. Den blev bestilt af godsejerens enke Marie de Lasson, samtidig med at hun udsmykkede resten af kirken og klosteret i bedste italiensk barokstil.

Den lokale tradition omtaler en lokal landsbysmed fra Nordfjends som håndværkeren bag den smukke gitterport i 1745, hvor man har skelet til tidens smag og de fine smedjærnsporte, man kan opleve i landets domkirker og kongelige slotte.

De er typisk lavet af de dygtige indvandrersmede fra Bøhmen og Niedersachsen, Casper Fincke, som arbejdede under Christian IV.

Smedjærnsporten på Ørslev Kloster gav adgang fra nutidens kirkekor og ind til nonnernes gamle nordkapel fra 1200-tallet, som Marie de Lasson indrettede til Det Berregaardske Gravkapel. Hendes datter og mand døde allerede i 1720'erne, og allerede i 1747 kunne hendes overlevende søn, ambassadøren Frederik Berregaard, ledsage sin mor på plads i det nye gravkapel bag gitterporten.

De tre sarkofager står nu i kirketårnets nederste rum, efter at gravkapellet blev nedrevet i 1930'erne efter flere alvorlige stormskader.

Jokum Linds mor Tove Borre var netop klosterforvalter på Ørslev Kloster gennem en menneskealder, helt indtil 2004, så han havde rigelig lejlighed til at udforske og beundre nogle af de velbevarede smedejernsarbejder i kirken og på klosteret. Især en smuk smedejernsport fra 1745, som står i en tilmuret åbning ind til et tidligere nordkapel ved Ørslevkloster Kirke, som nu er nedrevet.

SMEDEJERNSPORTEN

Portens mange krumme og fine detaljer vakte i hvert fald Jokum Linds interesse – og nok til, at han har brugt sit voksenliv på at udforske jernets natur under smedeprocessen. Det smedearbejde, en 1700-tals smed fra egnen skabte, satte Jokum Lind på sporet af en evig søgen efter nye måder at anvende, udforske og udfordre de traditionelle smedeteknikker.

Han fik sin uddannelse som HND kunstsmed i England fra Herefordshire College of Art and Design og sidenhen i Sverige med både en ba-

chelor og master i Metal Art HND fra Steneby-skolan ved Göteborgs Universitet.

JOKUM LINDS KUNSTSPROG

Jokum har udviklet et særligt formsprog og sans for metallets særlige egenskaber. Den måde, jern og stål kan udtrykke både en enorm tyngde og vægt på og samtidig være utrolig kompakt, er temaer, han konstant udforsker i sine arbejder. Ikke kun, fordi de er definerende for styrken i stål og jern, men samtidig også når han står midt i den glødende smedeprocess – er metallet mageligt og formbart, nærmest delikat og sensuelt, under formgivningen med hammeren.

RESTAURERINGSARBEJDER PÅ SLOTTE I DANMARK

Jokum har arbejdet vidt og bredt med både restaureringsopgaver og nye kunstværker.

Sammen med en anden smed, Roar Helweg, har de udført flere restaureringsopgaver til ►

Kronborg og Frederiksborg slotte, hvor de har smedet alt fra specialbeslag til låger og gelændere.

Jokum har sideløbende også udført en lang række offentlige og private bestillinger på moderne kunstsmedearbejder, hvor han forsøger at udtrykke de naturkræfter, spændinger og styrker, som han oplever i naturen og sig selv.

Jokum arbejder og underviser i dag både i Sverige og England.

NY SMEDEJERNSPORT TIL ØRSLEV KLOSTER

Når arbejdsrefugiet endelig afslutter med det igangværende store restaureringsprojekt på klosteret, ser vi frem til arbejdet med at få rejst midler til at sætte prikken over i'et i form af en ny smedejernsport.

Den kommer til at pryde den nybyggede klosterport, hvorigennem alle gæster fremover vil ankomme til stedet via den nye nordfløj, som Ginnerup A/S er ved at bygge i disse måneder på klosteret.

Det ville være et smukt, nyt kapitel hamret ud i jern og stål af Jokum Lind i den håndværksfortælling, der blev påbegyndt af en anden lokal smed fra Nordfjends tilbage i 1700-tallet. ■

Eksempler på smede-håndværkets rekonstruktion og renovering af låse og gelændere

skulptur - grafik - maleri - foto

Poul E. Nielsen

www.artcoregallery.dk
 poul@artcoregallery.dk
 29891694

**Søren
Toft**

**Birgitte
Mortensen**

**Rikke
Boudigaard**

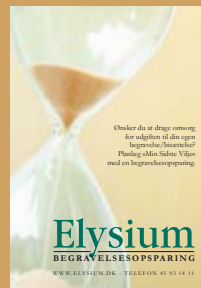
Boudigaard Begravelse

Lokalt forankret, tryk og certificeret vejledning i øjenhøjde

Vestergade 14 · 7800 Skive · info@boudigaard.dk · www.boudigaard.dk

Har du taget stilling?
 Hent pjecerne
 "Min sidste vilje"
 og "Elysium"
 gratis i forretningen.

Vi er ISO9001-certificeret

Tlf. 97 52 08 98
 Dag, aften & weekend

Lokalt Sallingfirma har afhjulpet borgernes kloakproblemer gennem de sidste 12 år. De rykker ud til akutte kloakproblemer, men mange har også faste tømningsaftaler for deres septiktanke. På den måde undgår man pludselige problemer på ubelejlige tidspunkter – som at toiletet ikke kan skylle ud, mens man har huset fuldt af gæster til nytårsaften. MånedsMagasinet har besøgt Salling Kloakservice.

Kloak, dræn og spildevand

AF CLAUS V. MIKKELSEN

KLOAK OG DRÆN – EN DEL AF DAGLIGDAGEN

Som borger, boligejer eller lejer er vi vænnet til, at kloakker og afløb virker. Vores spildevand fra køkken og toilet forsvinder, når vi enten trækker, skyller eller hælder ud, og når opvaske- eller vaskemaskinen kører. Når det regner, ledes vandet fra tage, veje og pladser ud i kloakken og forsvinder.

Det, at der er et velfungerende kloaksystem for både spildevand og regnvand, ser vi som en selvfølgelighed.

I disse år med hyppigere kraftige regnskyl, skybrud, lange regnvejrperioder og hævet grundvandsspejl kan husejere og landmænd blive udfordret.

Lavtliggende huse eller huse med kælder kan blive udsat for oversvømmelse.

Lavtliggende landbrugsjord bliver oversvømmet. Vandet skal derfor gerne ledes væk via omfangsdræn omkring husene og dræn i markerne.

Når kloakker, afløb og dræn ikke virker, kan vi komme til at stå med omfattende vandskader på huse og indbo.

Der kan være mange årsager til, at en kloak eller et dræn ikke virker. Nogle dræn og kloakker har en del år bag sig og kan være slidt op, eller der kan være kommet sætningsskader eller andre skader på rørene.

Skader på kloakrør kan ske, hvis rødder gror ind i rørene, eller der kan opstå skader ved gravearbejder, fx når der skal lægges internet- eller elkabler eller fjernvarme, ligesom rotter kan have gnavet huller i rørene.

Kloakrør kan også stoppe til, hvis der opstår fedtklumper, fordi man hælder fedtstof i køkkenafløbet, eller man kommer ting i toiletet, der ikke hører til der. Ligesom sand kan trænge ind i kloakken og forårsage tilstopning, fx hvis der er skader på rørene eller ved nedløb fra tagrender.

Årsagerne er utallige og varierer fra situation til situation. Men altid til gene for forbrugeren, og indimellem kan en stoppet kloak, en regnvandsbrønd eller et dræn, som ikke trækker, være skyld i oversvømmelser og vandskader.

SALLING KLOAKSERVICE

Salling Kloakservice ved Roslev er et selvstændigt lokalt firma, som arbejder i Salling, ▶

Salling Kloakservice har fire lastvogne, alle med kapacitet til både at spule og suge. Alle vogne har kamera, som kan fjernbetjenes og føres ind i kloakken for inspektion. Derved kan årsagerne til fejl identificeres og – nok så vigtigt – angive hvor, så gravearbejdet for udbedring bliver mindst muligt.

Bortledning af spildevand har kendetegnet civilisationer i flere tusind år. Murede kloakker blev anlagt af romerne før vores tidsregning – med avanceret teknik og ingeniørkunst. Ligesom de anlagde akvædukter, som tilførte byerne rent drikkevand fra kilder i bjergene. Det var en betingelse for befolkningskoncentrationerne, hvor mange mennesker kunne bo i store bysamfund. Her skulle der både tilføres rent drikkevand og bortledes spildevand fra husholdningerne og latrinerne – og regnvand.

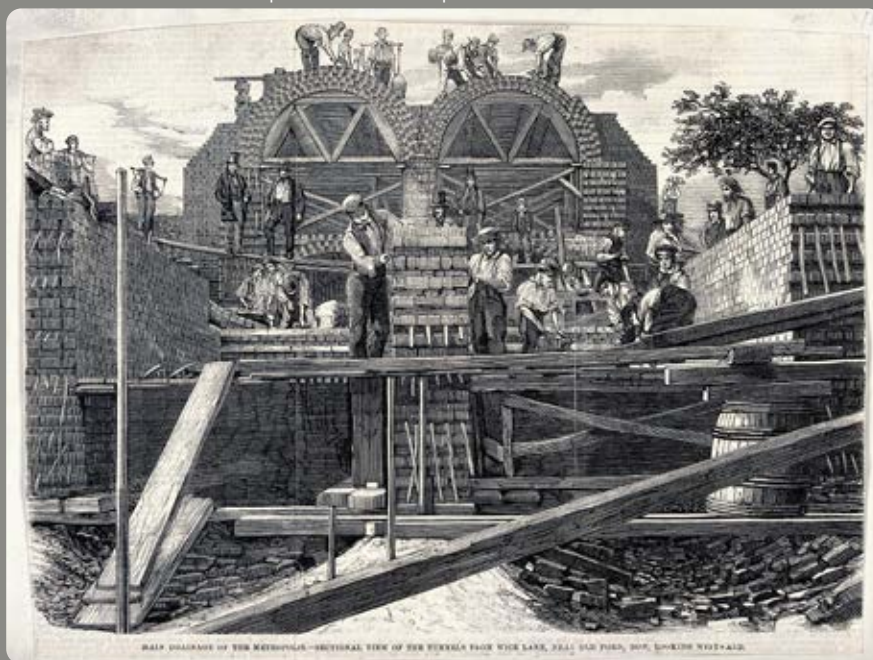
Dele af romernes og antikkens viden og teknik gik dog i glemmebogen i Europa op gennem middelalderen, hvor hygiejnen og renligheden var en udfordring.

Ved slutningen af det 18. århundrede og begyndelsen af det 19. århundrede fik kloakvæsenet en genfødsel, især i Paris og London, med byernes voksende befolkninger. Her opstod behovet for kloakker, der kunne lede spildevandet ud i floderne.

Fortællinger fra middelalderens større byer indeholder beskrivelser om uhumske gader, hvor vand og affald bortledes i rendestenene og mørkemænds tømning af latriner om natten. Det har både været uhumsk og kilde til sygdom, bl.a. de store pest- og koleraepidemier.

Nutidens kloakering

Kloakering er i dag systematiseret og reguleret. Spildevand fra husholdninger og virksomheder ledes til rensningsanlæg eller nedsivningsanlæg. Regnvand ledes samme vej, og der arbejdes på at få alt overflade- og regnvand separeret i egne ledninger.

Skive, Fjends, på Fur, i Vinderup, Holstebro og på Mors. Firmaets styrke er det lokale kendskab med chauffører, som har flere års erfaring inden for faget og arbejder tæt sammen med dem, der udbedrer skader på kloak- og drænsystemerne.

Står man med en stoppet kloak eller et dræn, som ikke har gennemløb, skal årsagen identificeres. Der skal skabes gennemløb, årsager findes og skader udbedres.

Salling Kloakservice har døgnvagt og kan rykke ud med enten den store slamsuger/lastvogn eller en mindre traktor med slamsuger. Så man kan komme ind alle steder.

Der medbringes vand, så kloak og dræn kan spules, og alle vogne er udstyret med kamerarobotter, der kan dirigeres ind i kloaklednin-

gerne og identificere årsagerne til den stoppede kloak.

Alene det at kunne skabe gennemløb ved spuling og præcist identificere stedet for eventuelle skader gør det opfølgende arbejde for udbedring af skader langt lettere og i sidste ende ofte billigere for forbrugeren.

FOREBYGGELSE AF STOPPEDE KLOAKER

Salling Kloakservice tilbyder periodiske tømninger af septiktanke, sandfang og fedtudskillere i en abonnentsordning, hvor en tilkaldesordning kan tilknyttes.

I en travl hverdag kan man godt overse behov eller terminen for at få tømt sandfang, septiktank eller fedtudskillere i rette tid. Og en fuld septiktank eller sandfang viser sig oftest på de mest ubelejlige tidspunkter. Så en fast abonnentsordning med aftalt termin for tømning

Op gennem 1960'erne blev vi klar over, at spildevand ikke uhæmmet kan udledes i vandløb, fjorde og havene, men skal gennem rensningsanlæg eller nedslivningsanlæg.

Dræning og kunstvanding

For bedre udnyttelse af landbrugsjorden har mennesket forbedret dyrkningsbetingelserne ved at bortlede vand fra vådområder, så dyrknings sæsonen kunne udvides, og man har tilført vand i tørre perioder. Dræning ved grøfter var den enkle måde at tørlægge vådområder. Og tilførsel af vand skete ved overrisling.

Landvindingsprojekterne efter tabet af Sønderjylland i 1864 blev accelereret. Pumpestationer kunne løfte vandet, så søer, inddæmmede fjorde og lavtliggende engarealer kunne tørlægges og omdannes til landbrugsjord.

Dræning med brændte drænrør blev introduceret. I dag er disse afløst af perforerede plastkrør, og en større diskussion foregår mht. reetablering af vådområder og søer, idet de kan opsamle næringsstoffer og reducere udledningen i fjordene.

Jan Klausen fra Skive Vand klargør Skive Vands kamera og den fjernbetjente vogn, som skal få kameraet ind i kloakken for inspektion. Han styrer vognen med kamera og gennemser kloakken for at identificere årsagerne til, at kloakken ikke virker helt efter hensigten.

kan i det lange løb redde en for mange trælse oplevelser med stoppet kloak eller regnvandsafledning.

MULIGHED FOR TOTALLØSNINGER

Er man ude for en kloakskade, kan Salling Kloakservice tilbyde totalløsninger, lige fra at lokalisere problemet, udbedring af skaden samt håndtering af skaden over for forsikrings selskabet.

Hvis kunden ønsker det, kan udbedring af skader ske i samarbejde med søsterselskabet Salling Entreprenørfirma A/S, som har til huse på samme adresse og er autoriseret kloakmester. Det er en mulig totalløsning, som Salling Kloakservice tilbyder, men kunderne kan sagtens vælge at samarbejde med en anden entreprenør om udbedring af skaden.

MILJØFORHOLD

Salling Kloakservice medbringer selv vand til spuling af rørsystemer. Det beskidte vand suges op og bortskaffes efter forskrifterne.

Når en septiktank tømmes, eller der fx suges vand op fra en kælder, bliver alt kloakvand afleveret på de kommunale rensningsværker.

Hvis der tømmes regnfang eller opsuges eventuelle overløb fra industriproduktion, afleveres dette til Nomi4s, som tager sig af deponering eller destruktions, så der tages hånd om spildevandet på en miljømæssigt forsvarlig måde.

VIRKSOMHEDSKULTUR

Jan Henriksen er den daglige kørselsleder og har den direkte kundekontakt. Han fortæller, at de tre chauffører arbejder selvstændigt. De får opgaverne og løser dem. Alle er erfarne og dedikerede og de varetager selv arbejdet med at rengøre og ►

Traktoren med slamsugeren som påhængsvogn kan komme rundt ad markveje, i sommerhusområder eller snævre indkørsler og ud på de åbne marker for spuling af dræn.

Salling Kloakservice ApS blev i 2021 udnævnt som Børsen Gazelle. Ejer og direktør Gregers Frederiksen viser her diplomet.

efterse materiellet. Ligesom de holder orden i det omfattende udstyr, der hører til et slamsugeranlæg.

Orden i det omfattende og forholdsvis tunge grej er en forudsætning for, at det virker, når man står ude ved kunderne en mørk aften, i skybrud og med oversvømmelse på grund af en stoppet kloak.

SOCIALT ANSVAR

Som en anden del af virksomhedskulturen tager firmaet fleksjobbere ind. De kommer i praktik, og Jan Henriksen prøver at aflæse deres behov for at få dem i en mere varig job-situation.

En af dem, som startede i fleksjob, er Christian Mikkelsen fra Mors. Godt et år efter deres første møde er han fastansat og arbejder omkring 30 timer ugentligt.

Jan Henriksen ser det som utroligt vigtigt, at en virksomhed som Salling Kloakservice hjælper unge i arbejde. Virksomheden har brug for arbejdskraft, og de, der tages ind i et fleksjob som Christian Mikkelsen, hjælpes ind på arbejdsmarkedet. Det er en win-win situation. ■

Salling Kloakservice ApS

- Firmaet er oprettet i 2010
- 4 ansatte
- 4 lastbiler, alle med spule- og sugekapacitet samt kamera for inspektion af kloak
- 1 traktor med slamsuger, også med spule- og sugekapacitet
- Døgnservice
- Abonnentsordninger for tømning (regelmæssig) og ved tilkald

Se mere på sallingkloak.dk.

28-årige Christian Hvidbjerg Mikkelsen startede som flexmedarbejder i Salling Kloakservice for godt et år siden. Efter en måned blev han fastansat og er nu oppe på at arbejde 30 timer ugentlig.

Christian Mikkelsen er oprindelig uddannet landbrugsassistent og har arbejdet som sådan. Men det fungerede ikke rigtigt for ham. Han har nogle helt særlige behov for at kunne virke i et job. Han kan ikke fungere med ekstraopgaver og ikkeplanlagte opgaver, men har behov for struktur og præcise planer for arbejdsdagen.

Han tog selv kontakt til Morsø Kommune, hvorefter der blev aftalt et praktikophold hos Salling Kloakservice. Her var man med på Christian Mikkelsens behov for at kunne fungere i arbejdssituationerne.

Kørselsleder Jan Henriksen er omhyggelig med at respektere disse behov i hverdagen og giver ham opgaver, som er tilrettelagt ud fra hans funktionsbehov. Christian Mikkelsen har det fint med at køre alene ud med traktoren og spule dræn og løser fint lignende opgaver.

Christian Mikkelsen tager dagligt turen fra sit hus på Mors til Salling. Når han fortæller om sin situation, lyser glæden ved jobbet ud af ham. Der er overskud, og han drømmer om igen at komme i gang med sin hobby – motocross, som han deler med nogle kammerater. Han har ombygget en motocrossmaskine, som gerne skal ud at køre løb. Når der spørges ind til fremtiden, uddannelse og kurser, så har Christian Mikkelsen nogle planer og drømme.

Christian Mikkelsen i gang med spuling

Kørselsleder Jan Henriksen fortæller, at både Christian Mikkelsen og de øvrige ansatte kommer på forskellige firmakurser, der relaterer til jobbet, eller på AMU-kurser, bl.a. spulekursus, vejen som arbejdsplads, skilte og refleks og førstehjælpskursus. Disse uddannelses tilbud matcher Christian Mikkelsens behov.

Professionelt trykkeri med **kærlighed** til håndværket. Vi sætter en **ære** i at levere flotte bøger, magasiner og kataloger.

Specialtrykkeriet Arco III

Gemsevej 7, 7800 Skive · T +45 96 16 52 00
info@specialtrykkerietarco.dk · www.specialtrykkerietarco.dk

27 sortkrudtsskytter bruger Skive Skyttecenter til en nichehobby, skydning med gamle autentiske våben. Skive Skyttecenter danner rammen om foreningen, og de entusiastiske medlemmer byder ind med indhold.

Sortkrudt

AF CLAUS V. MIKKELSEN

En flok entusiaster mødes ugentlig for at skyde med gamle våben. De støber selv kuglerne eller projektilerne og laver patronerne.

DE SLESVIGSKE KRIGE OG FORLADEGEVÆRET

De gamle forladegeværer – dem, danskerne havde under de slesvigske krige, der blev ud-kæmpet ad to omgange i 1848-1850 og 1864, skal lades forfra, deraf navnet – forladegevær.

Geværet lades ved, at skytten hælder afmålt krudt gennem løbet ovenfra. Herefter stødes kuglen ned, og der lægges en fænghætte under låsen, hanen. Så er geværet ladet og klar til skud.

Skytten kan vælge af tætte overgangen mellem krudt og kugle med lidt papir, og det samme, når kuglen er presset ned. Det danner en form for forsegling, så kuglen ikke falder ud.

En rutineret skytte kan nå at skyde op til tre skud i minuttet.

Efter hvert skud renses løbet, og røgen pustes væk, inden der igen kan lades. På den måde

fjernes krudtslam. Men fortidens soldater måtte springe denne proces over, hvis de var i kamp, fordi der skulle genlades og skydes hurtigst muligt.

BAGLADEGEVÆRET

I den danske hær blev forladegeværet i 1867 erstattet af bagladegeværet. Her har man en patron, som består af projektil, patronhylster, krudt og fænghætte, som samlet bliver sat ind i geværets kammer. En langt hurtigere proces i forhold til at skulle lade forfra.

En anden rar ting for de soldater, der er udrustet med et bagladegevær er, at de kan lade geværet, mens de ligger ned og har dækning. Hvorimod soldaten med et forladegevær som minimum skal op i knælende stilling eller helt op at stå for at lade. Især hvis det skal gå rigtig hurtigt.

Det er ikke altid særlig rart at stå op på en kampplads, når kuglerne flyver omkring.

Tyskerne – preusserne – havde bagladegeværer under den 2. slesvigske krig i 1864. En lidt tarvelig fordel over for de danske Jenser, som kun havde forladegeværer. Og så var ▶

Tv. formand for Skive Sortkrudt, Leif Eiskjær. Han har afløst Mogens Thøgersen t.h., der har været formand i ti år.

Krudtet afmåles, så vægten er ens fra skud til skud.

Projektilerne - eller kuglerne - støber man selv.

Skiveegnens Sortkrudtsskytter

- 27 medlemmer
- Træningssted: Bjørnevej 9 i Skive
- Formand: Leif Eiskjær
- Medlemmer viser gerne deres våben frem ved Skyttecentrets åbent husarrangementer.

preusserne endda i alliance med Østrig, en af den tids stormagter, alt imens danskerne måtte klare sig helt alene. Så enden blev da også, at vi tabte krigen, og Sønderjylland blev tysk frem til 1920.

SKYDNING MED SORTKRUDT

Medlemmerne i foreningen Skiveegnens Sortkrudtsskytter møder op med vidt forskellige våben: for- og bagladegeværer, pistoler og revolvere.

Det er gamle autentiske våben, nogle er endda mere end 100 år gamle, ja enkelte 150 år gamle. De virker endnu, og på både 50 og 100 m rammer de skiven. Fem skud i skiven kan dækkes af en flad hånd. Det er præcisionsskydning, imponerende og helt på højde med en moderne riffel.

Formanden for Skiverenens Sortkrudtsskytter forklarer, hvordan skytterne er omhyggelige med at have en ens afvejet mængde krudt i de patroner, som man selv laver. Eller når man hælder en portion sortkrudt ned i løbet ved forladerne.

Projektilerne skal også være ens i vægt og form. De skal slutte helt tæt i løbet, så skudene bliver ens, og man kan ramme skiven.

SORTKRUDTSBANEN OG KLUBHYGGE

Det giver nogle ordentlige brag og en sky af krudtrøg ved hvert skud på 50 eller 100 meters afstand.

Skytterne hygger sig. De skyder nogle skud og sikrer sig, at alle er færdige. Derefter sikrer skydelederen sig, at alle våben er afladt, inden man går frem for at se resultatet.

Selvom folk småsnakker, mærker man også lidt spænding, om alle skud har ramt inden for skiven, og om de sidder samlet.

Hullerne plastres til med hvide og sorte plastre. De sorte plastre er tegn på, at man har ramt inden for de 5 midterste cirkler/ringe.

Andre klubmedlemmer står og snakker bag standpladserne. Efter en times skydning ender alle i klubhuset til kaffe og brød til en snak om de gamle våben og andre emner.

Det kan godt være, at skydning og sortkrudt er anledningen til, at man samles om en passion for gamle våben, men under den ligger glæden og lysten til samvær og klubfællesskab. ■

STEM PERSONLIGT PÅ ANNE PAULIN

– Skiveegnens stemme
på Christiansborg

ANNE PAULIN

 SOCIALDEMOKRATIET

A

Vi afhjælper akutte kloakproblemer som tilstoppet kloak, afløb, faldstamme eller toilet samt stoppede nedløbsrør eller vand i kælderens, men vi tilbyder også faste tømningssordninger for f.eks. septiktanke, vejbrønde, olie- eller fedtudskillere, spuling af kloaksystem eller tanke, samt sugning i forbindelse med underboring.

**Kontakt vores
døgnservice på
tlf. 51 71 50 92**

WWW.SALLINGKLOAK.DK

Rejsefortælling fra Mexico og Guatemala

AF ANTON HUSTED, BIOLOGISTUDERENDE PÅ AARHUS UNIVERSITET

REJSEDRØMME
Jeg er opvokset lidt uden for Lihme og har boet i Skiveområdet hele mit liv, men siden jeg var helt lille, har jeg haft et ønske om at komme ud og se noget mere af verden. Jeg tror, det hænger sammen med, at mine forældre har været rigtig gode til at tage os børn med på nogle spændende rejser.

I 2007 tog vi til Indien i en måned, hvor jeg for første gang fik øjnene op for, at vi mennesker kan leve på en helt anden måde, end vi gjorde hjemme på gården. Så da jeg begyndte som elev på STX på Skive Gymnasium i 2019, var det med en fast beslutning om, at nu skulle jeg tjene nogle hurtige penge og så bare afsted. Sådan gik det dog ikke, for der kom en pandemi i vejen, og jeg måtte blive hjemme endnu et år. Denne ventetid gik med at starte en marketingvirksomhed op, som jeg så kunne arbejde med, når jeg engang kom afsted.

FØRSTE INDTRYK

Og afsted kom jeg. Endelig. I september sidste år drog jeg og to gode venner, Jonas fra Lihme og Kasper fra Brodal, afsted til Mexico.

Vi startede på Mexicos Yucatan-halvø, som er kendt for det flade landskab, ældgamle mayatempler og litervis af billig tequila.

Disse første 3-4 måneder på vores rejse var fyldt med sjov, ballade og den lejlighedsvis kulturoplevelse i form af sightseeing og taco-spisning. Her opdagede vi hurtigt, at man i Me-

xico ofte gør tingene på en anden måde, end vi var vant til.

Befolkningen er på mange måder overladt til at klare sig selv, hvilket resulterer i mange 'kreative' arbejdsformer. Vi så folk, der betalte for busbilletten ved at synge gennem hele busturen for så til sidst at opkræve betaling fra de andre rejsende. Vi så de mange bygningsarbejdere, der knokler på toppen af bygninger helt uden sele eller anden form for sikkerhed – ofte i udtrådte sko og en gammel kasket på hovedet.

Under det perfekte glansbillede, som Mexicos turistindustri prøver at tegne, fandt vi hurtigt et land, hvor fattigdom, ulighed, korrupsion og kriminalitet er hverdag for de fleste.

DANSKERTUR I YUCATAN

Men på trods af den lidt barske virkelighed, vi blev mødt af, tog vi alle indtryk som en oplevelse og blev snarere forundrede end forargede over den måde, folk lever på.

Vi rejste rundt til mange forskellige byer i Yucatan og prøvede et utal af lokale retter, tog på jungleture, nød kolde drinks på stranden og mødte sjove mexicanere og skøre europæere. Livet fløj afsted, og hver dag blev til et mini-eventyr, hvor alt kunne ske.

Kasper og jeg tog i november et smut til Mexico City, der med sine 22 millioner indbyggere er verdens 5. største by. Der er (mange) mennesker overalt, hvilket står i skarp kontrast til livet på landet i Lihme, hvor jeg nogle dage ikke ser et øje.

Den hyggelige "Calle Real de Guadalupe"
i San Cristobal de las Casas, Mexico

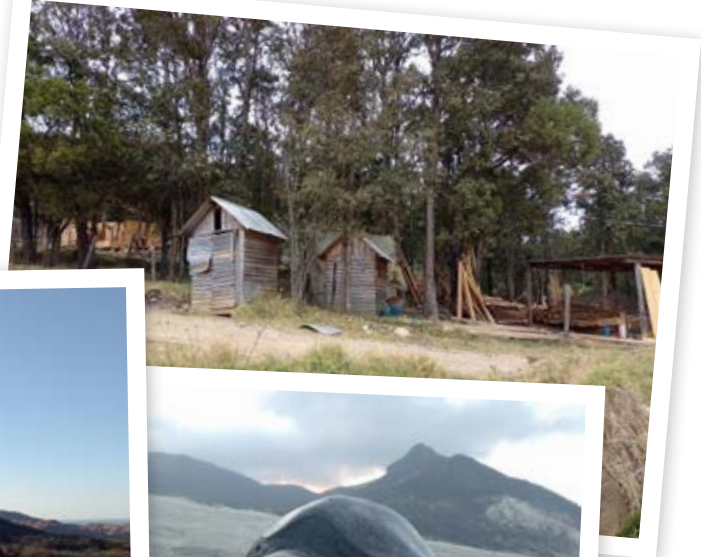
Her mødte vi en sej mexicansk gut, der tog os med på en vandretur op til det højeste bjerg uden for byen ved solopgang. Det var en enormt flot tur, og jeg besluttede mig herefter for at fokusere mere på at få nogle gode naturoplevelser på resten af rejsen.

WORKAWAY I JUNGLEN I CHIAPAS

I den første uge af december havde jeg besluttet mig for, at jeg ville bo hos en lokal familie i junglen i staten Chiapas. Jeg havde fundet ste-

det gennem hjemmesiden WorkAway, som er helt fantastisk til at finde søde værter og frivilligt arbejde.

Efter en kort flyvetur og en lang og bumlet busrejse stod jeg lige pludselig i en lille bitte landsby, hvor jeg formentlig var den eneste turist, de nogensinde havde set. Heldigvis blev jeg hurtigt samlet op af mine søde værter Shanti og Matu, som kørte mig tilbage til deres 'hus' i junglen. På vejen blev vi nødt til at

stoppe, for der lå en stor anakondaslange midt på vejen, som jeg endda fik lov til at holde!

Chiapas er den fattigste stat i Mexico, og det ses tydeligt, når man kommer uden for de større byer. Det meste af befolkningen på landet her lever i nedslidte hytter lavet af gammelt træ, plastik og mudder. De slider så hele året rundt i bjergene for at kunne dyrke den lille mængde majs og bananer, de skal bruge for at overleve. De fleste har aldrig gået i skole og kommer stort set ikke ud af skoven hele deres liv.

Det er virkelig et fuldstændig afskåret samfund, som den mexicanske regering overhovedet ikke kan nå. Og hvis de prøver, bliver de jaget væk med macheter af de territoriale indfødte ...

Nå, men her boede jeg i en uges tid, hvor jeg hjalp til med primitivt konstruktionsarbejde, gik gode vandreture og prøvede at forstå spansk.

SKÆV START PÅ SOLO-REJSE

Jeg tog tilbage til vennerne på Yucatans vestkyst, og min søde søster Betty kom til jul, hvilket var et stort højdepunkt – for hun havde taget tarteletter og pebernødder med. Det smagte himmelsk efter 4 måneders bønner og ris.

Efter et brag af et nytår i Cancun med Jonas, Betty og en flok festglade danskere skulle der ske noget nyt. Vi havde på 4 måneder boet i 8-10 forskellige airbnb's rundt omkring på Yucatan, set, snakket og oplevet en hel masse, men jeg ville gerne videre alene. Der var noget tiltalende i, at jeg skulle finde ud af det hele

selv, og i at have absolut frihed til at gøre lige, hvad der passede mig. Så jeg sagde farvel til Jonas og købte en busbillet til Campeche, hvor jeg lejede mig ind på det billigste hostel i byen.

Det var en rigtig dum idé, fandt jeg hurtigt ud af. Bestyreren af hostellet var i familie og ansat i det lokale kartel, og han var lige så ubehagelig, som man kan forestille sig. Lad os bare sige, at jeg ikke fik sovet meget og hurtigt var klar til at forlade byen et par dage efter.

Faktisk var det ikke kun mig, men næsten alle gæsterne på det hostel, som sjovt nok skulle videre samtidig.

Jeg tog videre til Palenque, der med sine ældgamle mayatempler og smukke vandfald var en meget sjovere oplevelse end Campeche.

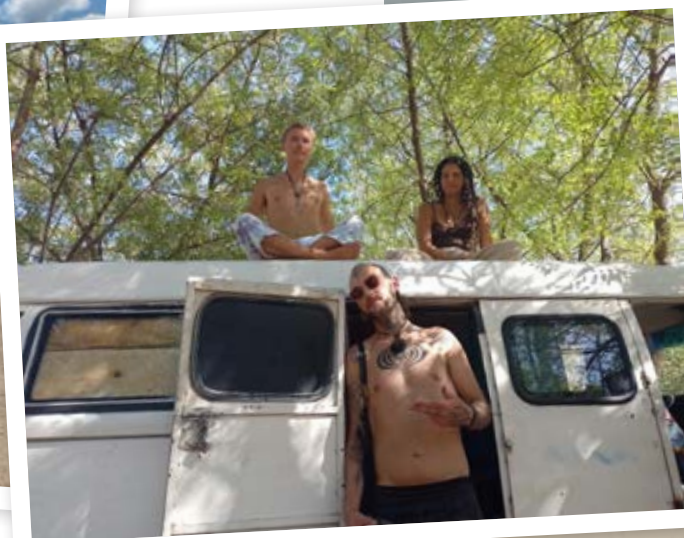
'ARBEJDE' OG FRIHED PÅ HOSTEL I SAN CRISTOBAL, CHIAPAS

Efter at have levet som backpacker i et stykke tid, hvor jeg tog fra sted til sted med et par dages mellemrum, var jeg klar på at slå mig ned det samme sted i en længere periode.

Gennem WorkAway fandt jeg et hostel i San Cristobal de las Casas, Chiapas, som havde brug for min hjælp. Her skulle jeg hjælpe med at tjekke nye gæster ind, gøre lidt rent og udføre nogle andre projekter. Ejeren af hostellet tog på ferie et par dage, efter at jeg ankom, og han efterlod ansvaret hos mig og 3 andre frivillige.

Det gik egentlig meget godt: Hundene blev luftet hver dag, gæsterne var glade, og jeg fik malet både køkken, brønd og badeværelser. Jeg fandt hurtigt ud af, at det i bund og grund ►

Foran Mexicos største maya-indianske pyramide, som ligger i Chichén Itzá.

er vildt nemt at styre et mexicansk hostel. Mens jeg boede her, tog jeg også spanskundervisning 3-4 gange om ugen, hvilket kom mig meget til gode senere hen.

San Cristobal er en enormt hyggelig by, der på mange måder charmerer rejsende til at blive lidt længere. Jeg blev i hvert fald meget betaget af de flotte, lysende gader, hjælpsomme mennesker og de smukke bjerge, der omkranser byen.

DRØMMETUREN I ET NEDSLIDT VW-RUGBRØD

På hostellet i San Cristobal mødte jeg to tyske piger, der lige havde købt et gammelt folkevognsrugbrød, der havde en seng i stedet for bagsæder. Jeg fik lov til at komme med på deres eventyr for en stund og sagde straks mit arbejde på hostellet op for at komme med.

Den første aften overnattede vi ved nogle varme kilder et par timer væk og kørte herefter mod staten Oaxaca for at nå Mexicos vestkyst.

Varevognen havde været ekstremt billig, og vi fandt hurtigt ud af, hvorfor. Olietanken lækede, forlygterne og vinduesviskerne virkede ikke, og så overophedede motoren hvert 20. minut. Men det gjorde os ikke noget, for så havde vi jo bedre tid til at nyde turen, holde nogle lange spisepauser og glæde os overordentligt meget til at nå det friske vand ved stranden.

Jeg husker tydeligt turens anden aften, hvor det var blevet bælgmørkt, og regnen pludseligt piskede ned i stråler. Vi susede rundt i hårnålesving i en bjergkæde, og vi var slet ikke i stand til at skelne vejen fra himlen. ▶

Hver solnedgang mødes hele befolkningen i Mazunte på stranden for at nyde de sidste solstråler (og for at lave acro-yoga).

Der males brønd på
hostellet. Ejeren sagde rød,
men han var ikke hjemme.

Legenden Parachico fejres med månedslange parader
og titusindvis af kanonslag og fyrværkeri.

Jeg hang konstant ud af sidevinduet med en klud for at tørre forruden af, mens chaufføren bandede højlydt på tysk over den umulige situation, hun befandt sig i.

Men vi overlevede og nåede efter nogle dage til vandet, som var endnu mere fantastisk, end vi kunne havde drømt om.

OVER LANDEGRÆNSER

Jeg blev i et par uger ved Oaxacas kyst og tog så op til Oaxaca City, hvor jeg opdagede, at mit visum var ved at udløbe. Jeg havde allerede været afsted i 6 måneder! Det var gået så hurtigt, men jeg var slet ikke klar til at vende hjem endnu.

Jeg havde hørt mange gode ting om Guatemala, som er landet lige under Mexico. Det lå kun 2-3 dagsrejser væk, så den beslutning var jo nem at tage. Efter en frygtelig bustur fyldt med huller i vejen og korrupte grænsebetjente ankom vi til "landet med det evige forår", som er fuldstændig proppet med skønne bjerge, imponerende vulkaner og gamle indianske traditioner.

På en vulkanvandretur mødte jeg en venlig hollænder, som jeg kom til at bo hos i en måneds tid. Han boede på bredden af søen Laguna Atitlan, en kæmpe sø i krateret af en supervulkan, omkranset af bjerge og flere vulkaner. San Marcos la Laguna, som kystbyen hedder, er spækket med spændende aktiviteter, så jeg fik prøvet alt fra morgenyoga til underlige maya-indianske ritualer.

EN NY INTERESSE OPSTÅR – LÆREPLADS PÅ SVAMPESKOLE

I Tzununa, den næste by ved bredden efter San Marcos, tog jeg et kort kursus i at dyrke spisesvampe og blev helt bidt af det.

Jeg syntes, det var så spændende, at jeg spurgte ejeren af skolen, om jeg ikke kunne flytte ind og arbejde for dem. Jeg havde ingen erfaring, men fik heldigvis lov til at flytte ind samme uge for at prøve, hvordan det var.

Her startede en periode på 6-7 uger med dagligt laboratoriearbejde, høstning (og spisning) af gourmet- og medicinske svampe. Skolen fungerede også som et bofællesskab, hvor alle hjalp til med køkkenhaver, svampedrift osv. Og her mødte jeg mange spændende mennesker, som kunne udvide min horisont med deres personlige livshistorier.

Gennemgående var det en supergod og lærerig oplevelse, som også har medført, at jeg nu læser biologi på Aarhus Universitet for at lære mere om den natur, jeg blev så bekendt med under min rejse.

HVORNÅR KAN JEG KOMME AFSTED IGEN?

Nu er jeg hjemme i kolde Danmark, jeg går med gummistøvler i stedet for med sandaler, og jeg går på en uddannelsesinstitution i stedet for i bjerge. Og det er jo egentlig også meget sjovt, men hold op, hvor jeg glæder mig til at komme afsted igen.

Jeg synes, det har været enormt givende at være afsted, specielt alene. Det med at skulle stå helt alene på en travl station og prøve at forstå en spansk køreplan, 5 minutter før min bus kører, har tvunget mig til at finde ud af det – og hvis jeg ikke kunne finde ud af det, ja, så måtte jeg jo finde på noget andet.

Rejselysten er bestemt ikke slukket efter 9 måneder i Centralamerika, men er nærmere blevet til et brændende bål. Nu er spørgsmålene bare hvorhen, hvornår, og hvor meget jeg skal spare op ... ■

STOP CENTRALISERINGEN

Danmark er for lille til store forskelle.
Vi skal bruge hele landet.

STEM PERSONLIGT PÅ
Annette Lind

A SOCIALDEMOKRATIET

FUR

...smagen af jul

Fur Bryghus ApS · Knudevej 3 · 7884 Fur · 97 59 30 60 · info@furbryghus.dk · www.furbryghus.dk

TRE MÅNEDER I G

Tre unge fra Skive valgte sabbatår, interrail og fodboldoplevelser under COVID-19.

AF SIMON BOLL, ANDERS BJØRN-STRUNGE OG MAGNUS HEDE SEJBJERG

Vi har kendt hinanden i 16 år og oplevet meget sammen, men kun i Danmark. Derfor fik vi ideen om sammen at rejse til udlandet i vores sabbatår.

NEW ZEALAND OG USA MÅ VENTE

Gennem 3 år på henholdsvis HHX og HTX i Skive drøftede vi ideen om en rejse efter gymnasiet.

Vores rejse startede med planlægningen flere måneder før den første togtur.

Mange ideer har fløjet omkring, og egentlig var vi mest opsat på en tur til New Zealand.

Her ville vi oprindeligt rejse ved at blande arbejde med kulturoplevelser.

Planen var at finde en stor farm på New Zealand, hvor vi kunne arbejde, møde nye mennesker samt lære om den kultur, der gemmer sig på den anden side af jorden.

Men som alle ved, ramte corona hele verden, og dermed blev vores drømme om at rejse til Oceanien ødelagt.

I og med at corona bredte sig mere og mere, så flere lande lukkede ned, blev vi mere og mere begrænsede i vores valg. Verden havde lukket dørene for os.

Fra venstre
Anders Bjørn-Strunge,
Simon Helgren Boll og
Magnus Hede Sejbjerg,

Turen fra Zagreb til Budapest

GENNEM EUROPA

Vi gik fra drømme om New Zealand og roadtrips i USA til blot at håbe på at kunne opleve ukendte steder i Danmark.

Vi blev ved med at udskyde vores rejse, som tiden gik. Dermed skulle der et arbejde til.

To af os, Magnus og Simon, fik arbejde i Karup på et vaskeri, og Anders fik job i den lokale Sparekassen Danmark.

CORONA-RESTRIKTIONERNE LETTES

Tiden var fløjet afsted under corona, og et mere åbent Europa blottede sig. Derfor ramte ideen os: Hvad med at tage på interrail i Europa?

Det gik op for os, at selvom de fleste af vores tidligere rejser var foregået i Europa, havde kontinentet stadig meget mere at byde på.

Vi satte os ned med Google Maps og vores trofaste ven, rail planner-appen, der var fast in-

stalleret på vores telefoner.

Vi fik kalkuleret, hvor vi skulle hen, samt hvor længe vi skulle være der. Listen blev dog ændret et par gange.

Selve planlægningen af fodboldturene startede med, at vi undersøgte mulige fodboldkampe. Planlægningen af mange af vores destinationer skete ud fra, hvilke kampe vi kunne se. Vi endte dog med at se langt flere kampe og stadions under rejsen, end vi havde planlagt hjemmefra.

HAMBORG

Datoen var sat for afrejsen mod den første lokation, Hamborg - den 1. september 2021.

Efter en køretur på 6½ time landede vi i Hamborg, som egentlig bare var et pitstop inden vores rigtige første destination, Amsterdam.

Vores dage i Hamborg gik egentlig mest med besøg hos Miniatur Wunderland og lidt fest i ▶

Millwall stadion i London

gaden. Dagen efter fik vi pakket og forlod vores hostel. Men da vi kom hen på stationen, var toget aflyst ...

To dage inde i rejsen var vores planer allerede afsporet.

AMSTERDAM

Vi fik booket et andet tog og var på farten igen den 4. september, hvor turen gik til Amsterdam.

Da vi ankom, blev vi mødt af en fantastisk smuk by med flotte kanaler, der løb ned gennem byen.

Vi havde ikke mange planer for, hvad vi skulle i denne by, kun at vi skulle mødes med Kia, en pige fra Finland, som Simon og Anders havde lært at kende, da de var på udveksling i Spanien.

Vores fodboldoplevelser startede rigtigt i Holland med rundvisning på Ajax' fantastiske smukke stadion. En pause i den nationale turnering gjorde, at vi ikke kunne komme til at se en rigtig kamp med klubfodbold. Men synet og oplevelserne på Ajax' stadion var hele turen værd.

Vi blev alle så store fans af Amsterdam, at vi blev der en hel uge. Efter en masse oplevelser og nye bekendtskaber var vi atter parate til at drage videre.

BRUXELLES

Tourens næste mål var Europas hovedstad, Bruxelles. Byen rummede mange flotte bygninger, men vi må alle ærligt indrømme, at byen skuffede os lidt.

PARIS

Derfor besluttede vi os for at tage hurtigt videre til Paris.

Louvre, Eiffeltårnet, Disneyland og Triumfbuen, ja, byen har alt, hvad hjertet begærer, hvad enten man interesserer sig for billedkunst, gastronomi, musik, arkitektur, historie, shopping eller mennesker.

Vi oplevede en levende by, der gav os så meget.

Den første egentlige fodboldkamp, vi så, blev spillet i Paris. Det var lidt ved en tilfældighed, vi blev opmærksomme på det.

Vi sad på en lille, hyggelig cafe og snakkede om, hvad vi nu skulle lave. Det viste sig, at holdet

Paris Saint-Germain Football Club (PSG) skulle spille mod Olympique Lyon. PSG spillede tilfældigvis samme aften, og der var stadig ledige billetter med sæde lige ved siden af Lyon-fansene.

Det var en vild kamp med en fuldstændig vanvittig stemning fra både hjemmepublikum og ude-fans.

Et af højdepunkterne – og noget helt specielt – var det at se fodboldikonerne Messi, Mbappe og Neymar samt alle de andre verdensklasse-spillere.

Kampen endte 2-1 til PSG med et hovedstødmål af Icardi efter 3 minutter i tillægstid.

ENGLAND

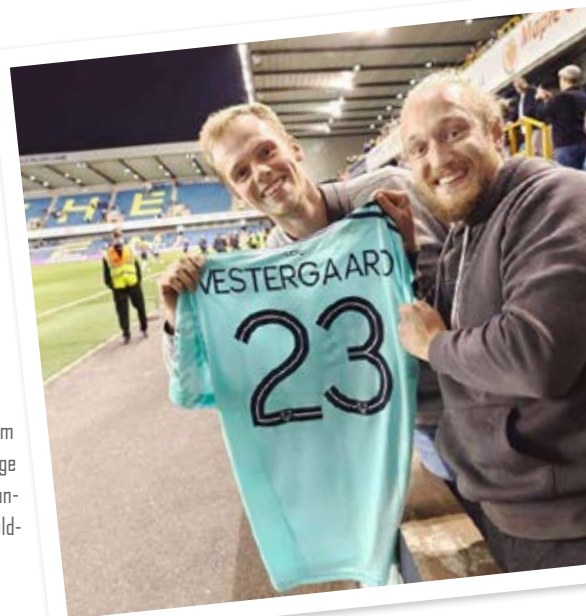
Med blod på tanden efter mere og med erfaring fra Paris i bagagen tog vi til England for at se de hold, der over årene har betydet så meget for os.

Vi kom ikke til at vente længe. Vel ankommet tog vi på en rask gåtur ud til Millwall Stadium. Her var vi så heldige, at Millwall F.C. var med i Carabao Cup og skulle spille mod Leicester F.C.

Det var en kamp med god stemning fra både Leicesters og Millwalls fans.

Leicester vandt kampen uden de store problemer, men det største og mest uforglemmelige øjeblik for os ved den kamp var, da den danske landsholdsspiller på Leicesters hold, Jannik Vestergaard, så den danske røde og hvide DBU-landsholdstrøje ude blandt Millwall-fansene.

Efter kampen kom han hen til os og afleverede sin spillertrøje. Godt, at vi havde landsholdstrøjerne på til den kamp. ▶

Millwall stadion (The Den) i London. Kampen mellem Millwall vs Leicester er lige fløjtet af, og et par heldige drenge fik kontakt til den danske landsholdsspiller Jannik Vestergaard og dermed også den danske fodboldspillers trøje med hjem til Danmark.

London derby, mellem Arsenal og Tottenham, på Emirates Stadium, som er Arsenal's hjemmebane.

Fodbold er noget, der betyder utrolig meget for os alle tre. Men da Anders havde haft corona få uger, inden vi var draget afsted på turen, var det usikkert, om vi overhovedet kunne komme ind i England, også selvom vi alle var fuldt vaccineret.

Reglerne i England gjorde, at man skulle fremvise et fuldt vaccinationskort samt en negativ test ved indrejse. Dette var en kæmpe stressfaktor, da man kan teste positiv op til 7 uger efter at have haft corona ... Dog var vi heldige. Anders blev testet negativ, så turen gik til England.

Kultur og shopping er de britiske hovedstadsområdets tiltrækningskraft for mange. Og for andre er det de mere landlige områder, som tiltrækker og byder på vandring, smuk natur og en rolig atmosfære.

Men for os var det ikke det, der trak. For os var det fodbold, som er en religion i England. Ja, det er meget mere end blot en sport.

Det fantastiske
skotske højland

Siden vi var helt små og så vores første kampe, har vi elsket spillet. Den u dødelig loyalitet, stemningen og sangene. Hele den kultur og historie, der gør engelsk fodbold så unik.

10 % af vores samlede forbrug på vores tur gik da også direkte til fodboldkampe.

Vi ønskede os ind på så mange stadions som muligt. Hvert stadion i England har sin egen unikke og levende atmosfære. Det ville vi opleve.

EFTER KAMPEN PÅ MILLWALL STADIUM

Vi fik købt billetter til Arsenal mod Tottenham i en pakke, hvor vi også kunne se kampen mellem Chelsea mod Manchester City.

Simon er stor Chelsea-fan, og Magnus er stærk Tottenham-supporter, så disse kampe passede os fint.

Anders skulle selvfølgelig også have mulighed for at se sit hold spille. Så vi fik også købt billetter til hans hold, Manchester United, der skulle møde Everton i et drabeligt lokalopgør.

Resten af ugen op mod weekendens Premier League-kampe gik med at se London og dermed også nogle af de stadions der ligger i den engelske hovedstad.

Vi så Tottenhams nye og topmoderne stadion, og hvordan det bliver brugt til både fodbold og amerikansk fodbold med deres NFL-kampe.

Senere så vi Arsenal's stadion og deres kamp mod Tottenham. Her fik vi også en lang og god snak med en af vagterne ved spillerbænkene.

Det sidste London-stadion, vi så, var det ikoniske Stamford Bridge Stadium, der var et ældre stadion, men med en rig historie og et flot museum.

Da weekenden var slut, og vi havde set kampene, kunne både Simon og Magnus godt have brugt nogle lidt bedre weekendresultater ...

Begge hold, som de er fan af, tabte. Men vi fik set mange af de store stjerner fra både Tottenham, Chelsea og Manchester City. På alle holdene

Magnus Hede Sejbjerg

Efter vores interrailtur tog jeg en måned til Spanien. Her brugte jeg tiden på at uddanne mig til bartender, som jeg i dag bruger til at tjene lidt ekstra penge ved siden af mit studie.

Kort efter min hjemkomst flyttede jeg til Ringsted, hvor jeg startede på urmagerskolen. Det bruger jeg det meste af min tid på i dag.

Anders Bjørn-Strunge

Jeg flyttede til Aarhus med min kæreste Sidse for syv måneder siden. I Aarhus har jeg siden da arbejdet som konsulent hos virksomheden Raptor Services i deres Commercial Engagement-team.

spiller nogle af de bedste fodboldspillere i verden. Dem fik vi set samtidig med, at vi oplevede den helt særlige Premier League-stemning på de forskellige stadions.

Premier League-kampene var dog ikke helt slut endnu. Turen gik nu til Manchester mod det berømte og traditionsrige Old Trafford Stadium. Her havde vi både en rundvisning på selve stadion og billetter til lokalbraget mellem de to Manchester-klubber, United og Everton.

Old Trafford er et kæmpe stadion, der er af den ældre generation med en rig historie. Specielt med Sir Alex Ferguson som træner. Kampen mellem United og Everton endte uafgjort – lidt skuffende for Anders, der holder med United. Men når man både har set Messi og Ronaldo på under en måned, kan man kun stå tilbage med de gode oplevelser.

KAMPPAUSE

Der skulle desværre gå lang tid, før vi igen endte på et stadion. Vi ramte endnu en international spillepause, og den næste kamp, vi havde planlagt at se, var Milan-opgøret i Milano. Det var der ca. en måned til.

Heldigvis blev pausen ikke helt så længe. Vi var endt i Zürich i Schweiz. Det førte til, at vi bestilte billetter til kampen mellem Bayern München og Hoffenheim og tilføjede på den måde et ekstra stop på turen.

Kampen blev dog uden rigtig spænding, da Bayern ikke havde de store udfordringer med at slå Hoffenheim, og stemningen føltes også som lidt af en fuser, når man lige var kommet fra de engelske stadions.

ITALIEN

Den næste kamp, vi skulle se, var det længe ventede opgør i Milano mellem Serie A-klubberne AC Milan og Inter på Milans hjemmebane, det berygtede San Siro Stadion.

Da vi alle tre godt kan lide AC Milan, og de skulle spille på hjemmebane, fik vi alle tre købt AC Milans hjemmestrik og tog ud

for at se kampen.

Inter havde lige vundet den forrige sæson i Serie A og gjorde dette meget tydeligt over for deres rivaler med et kæmpe banner og sang.

AC Milan-fansene tog ikke imod uden kamp. De prøvede at overdøve de udefrakommende fans med deres egne råb og fodboldsange.

Kampen på San Siro var en fantastisk fodboldkamp og endte 1-1.

Senere endte AC Milan da også med at vinde denne sæsons Serie A-mesterskab. Så vi er megaglade for, vi havde set dem spille. Også selv om det blev de dyreste billetter på hele turen ...

Det var et legendarisk opgør, hvor vi fik timet turen perfekt og kunne tage denne oplevelse med.

TYSKLAND

Efter næsten 3 måneders rejse gik turen hjemover, men det var ikke slut endnu. Da vi ramte Berlin, fik vi købt billetter til en kamp på Herta Berlins hjemmebane.

Vi kom på stadion igen ca. 1 uge, inden turen var ovre. Det gamle olympiske stadion var meget flot og var virkelig en oplevelse, men desværre også næsten tomt under selve kampen. Det tog desværre noget af stemningen på tilskuer-rækkerne. Berlin vandt 1-0.

FODBOLDOPLEVELSER FOR LIVET – SAMMEN

Det har været en fantastisk tur gennem Europa. Både den del med fodbold og delen uden. Vi har fået flere uforglemmelige minder sammen og haft oplevelser for livet. ■

Venedig, en tur i gondol.

Simon Helgren Boll

Efter vores tre måneder på interrail har jeg brugt tiden på at arbejde og finde en lejlighed sammen med min kæreste.

Vi bor i dag i Aarhus og studerer begge to. Jeg er også startet på en HA-uddannelse.

Ved siden af studiet arbejder jeg som sælger hos The Call Company inde midt i Aarhus.

Udover arbejdet er jeg startet på en HA almen-uddannelse på Aarhus Universitet. Her lærer jeg, hvordan man kan analysere og lede en virksomheds forskellige aktiviteter, så de spiller sammen og bidrager til at skabe værdi for virksomheden.v

SKIVE SKYTTECENTER

50-ÅRS JUBILAR

AF CLAUS V. MIKKELSEN

Skive Skyttecenter på Bjørnevej ligger godt gemt inde i skovkanten. Lydværn og træer gør, at man udefra næsten ikke hører eller ser skyttecentret, som i september 2022 kunne fejre sit 50-års jubilæum.

Det hele startede den 10. august 1972, hvor skytteforeningerne på egnen startede en møderække for at få et skyttecenter.

Bestyrelsen valgte Kurt Christensen som formand, og den 5-mand store bestyrelse trak i arbejdstøjet for at få byggeplanerne samt økonomien på plads.

I 1977 kunne formanden efter fem års indsats meddele på det årlige repræsentantskabsmøde, at omkring 550.000 kr. til byggeriet, diverse tilladelser mv. endelig var på plads, og byggeriet kunne starte.

SKYDNING OVER FJORDEN

Kurt Christensen fortæller, at skytterne fra 1871 til 1936 brugte en skydebane i Resen. Det er området, hvor vi i dag finder parcelhusvarterter.

Skive Skytteforening er den ældste af de tre skytteforeninger med rødder helt tilbage til 1871.

Over hele landet blev der i den periode dannet skytteforeninger, hvor unge mænd blev oplært i våbenbetjening, skydning og gymnastik så de var forberedt til soldatertjeneste. Det skete som bearbejdning af de nationale traumer, der herskede efter nederlaget til tyskerne i 1864.

Når skydebanen ved Resen blev brugt, skød man ud over fjorden. Man rejste blot et flag, så badegæsterne vidste, at de skulle holde sig væk fra fareområdet, der gik langs stranden og et stykke ud over fjorden.

Man forudså dog en del større udgifter ved fortsat at opretholde en skydebane ved Resen, og det var heller ikke praktisk med et fareområde langs stranden og ud over fjorden. Så i 1936 blev skydningen flyttet ud til Bilstrup Plantage, hvor man fik etableret en 200 m skydebane.

Det lykkedes ved stor, fælles indsats og samarbejde mellem Skive Skytteforening, De Danske Forsvarsbrødre, Skive Pistolklub, Roslev Skytteforening og Hem Skytteforening at få etableret den selvejende institution Skive Skyttecenter.

Foreningerne dannede et repræsentantskab, som favnede de fem foreninger og udpegede en bestyrelse, der konstituerede sig selv.

Skive og Omegns Skyttecenter

- Centret er en selvejende institution.
- Centret ejes af de tre foreninger Skive Pistolklub, Skive By Skytteforening og De Danske Forsvarsbrødre, som alle har plads i repræsentantskabet.
- Den daglige ledelse varetages af bestyrelsen, som vælges på det årlige repræsentantskabsmøde.
- Skyttecentret bruges af en række andre foreninger, bl.a. bueskytter, hundetrænere, sortkrudtsfolk m.fl.

Dengang lå banen et godt stykke uden for byskiltet.

Under besættelsen blev skydebanen brugt af tyskerne, som kvitterede for anvendelsen ved at ødelægge banen, da krigen sluttede.

SKIVE SKYTTECENTER BLIVER EN MULIGHED

Skytteforeningen ejede fortsat grunden i Bilstrup, og i 1972 tilbød Skive Kommune skytteforeningerne yderligere en grund på ca. 2½ ha (svarende til godt to fodboldbaner) ved Bjørnevej.

Grunden lå i skovkanten tæt på den eksisterende 200 m bane. Ud over dette blev skytteforeningerne også tilbudt et lån på 350.000 kr. uden afdrag og rentefrit.

Det var dette tilbud og visionen om at skabe et skyttecenter, som blev starten.

Foreningerne grundlagde den selvejende institution Skive og Omegns Skyttecenter og takkede ja til kommunens tilbud.

I dag drives Skyttecentret af Skive Skytteforening, De Danske Forsvarsbrødre og Skive Pistolklub.

INDENDØRSSKYDNING - FRA INDUSTRIHAL TIL SKYTTECENTER

Der foregik også en del indendørsskydning i Skive.

Indendørs skydebaner var ikke helt ualmindelige.

I flere idrætshaller og under den store centerbygning på Skive Kaserne er der indrettet indendørs skydebaner til pistolskydning eller skydning med salonriffel.

I starten af 1960'erne byggede smed Pedersen i Brårup en ny fabriksdal, hvor han i kælderen fik indrettet en indendørs skydebane på 15 m med 6 standpladser til salon- og pistolskydning. Men kapaciteten rakte slet ikke til at opfylde behovet og interessen for indendørsskydning.

Så i lyset af den manglende kapacitet gik også pistol- og salonskytterne med i arbejdet for et fælles skyttecenter.

Frivillig indsats og fast kommunalt tilskud

Kurt Christensen, formand for Skive Skyttecenter, er stolt, når han ser tilbage på de sidste 50 år.

De fine faciliteter, som Skive Skyttecenter kan tilbyde, er attraktive for skytterne og placerer Skive som en af de byer, som har nogle af de bedste faciliteter til skytter og foreninger.

Kurt Christensen og Skive Skyttecenters bestyrelse har alle årene været ihærdige mht. at søge midler fra fonde og forskellige landsorganisationer.

Stort set hvert år siden indvielsen i 1978 er der lavet tilbygninger eller forbedringer. Altid er klubberne og skyttecentret i gang med et mindre eller større projekt, altsammen kendetegnet ved frivillig indsats.

Der gives et årligt økonomisk tilskud fra Skive Kommune, som sammen med kontingentet for klubberne går til drift og vedligeholdelse af klubbygninger og banerne.

Det kommunale tilskud til driften er helt afgørende for, at centret kan holde den høje vedligeholdelsesmæssige standard. Man sørger for at få rigtig meget ud af de økonomiske midler ved, at daglig vedligeholdelse og rengøring udføres af frivillige uden honorering.

Medlemmerne er stolte over deres center, som fremstår ualmindeligt velplejet, både baner, afskærmningsvolde og bygninger.

FACILITETERNE

Skydning var tidligere henlagt til udendørsbaner, hvor vejrliget kunne drille, eller i kældre.

Ved indvielsen af Skive Skyttecenter for 50 år siden fik man overdækning på banerne, en

fællesbygning med toilet, opholdsrum, køkken og depotrum.

Faciliteterne er over årene blevet opgraderet med kontorrum til hver af klubberne, bokse til våben og ammunition, handikaptolet, større opholdslokaler og depotrum.

Banerne har løbende fået den nyeste teknik, så man fx ikke behøver at gå frem til skiverne. Nogle baner har et system, så skiverne køres tilbage til skytten, så denne kan se resultatet, og hvordan der er ramt. Eller skiverne kan ses på en skærm eller gennem en kikkert.

Skydning giver krudtrøg. De kraftige udsugningsanlæg sørger for at fjerne røgen fra indendørsbanerne.

Tidligere tiders fareområders markering med flag eller "skydeballon" er historie. Alle skydebanerne er lavet, så de er afspærringsfri.

Ved udendørsbanerne er der desuden lavet værn, så lyden fra skydningerne ikke generer opgivelserne.

Hvert andet år kommer politiet og gennemgår og godkender banerne, så sikkerheden ikke kompromitteres.

HYGGE OG SAMVÆR

Der er en helt særlig kammeratlig stemning, når klubberne mødes. Medbragt kaffe og brød understreger det betydningsfulde samvær.

Nogle kommer blot for kaffen, snakken og hyggen og kommer faktisk slet ikke i gang med at skyde. Fællesskabet er helt sikkert opstået ved, at man har arbejdet, bygget, vedligeholdt og bidraget til og skabt et skyttecenter, som alle er stolte af. ■

**BEHOLD
DINE LOKALE
BUTIKKER**

KØB JULEGAVER LOKALT

Det er tiden til at bestille
julegaver til medarbejdere

Skive er Danmarks bedste til grøn udvikling ...

Skive Kommune er strøget helt til den grønne top. I Dansk Industris (DI) måling af kommunernes erhvervsklima* indtager Skive førstepladsen i kategorien 'Grøn udvikling'.

Grøn handling i fællesskab for en egn i balance. Det er opskriften på RENT LIV, som er Skiveegnens fortælling om, hvordan erhvervsliv, uddannelse, foreninger og kommune i fællesskab finder nye, grønne veje at gå.

Således vokser det grønne samarbejde mellem Skive Kommune og erhvervslivet hele tiden i nye, bæredygtige retninger – en satsning, kommunen har arbejdet på igennem mere end 40 år.

...vi kalder det **RENT**
LIV